

Pavol Janík

Básne (1975 – 2014)

Súhrnná prezentácia básnickej tvorby Pavla Janíka obsahuje autorove verše od prvého sonetu publikovaného v časopise Nové slovo (1975) cez jeho sedem knižných kolekcii Nezarúčené správy (1981), Zrkadlo na konci leta (1984), Do videnia v množnom čísle (1985), Hurá, hori! (1991), Niekoľko ako boh (1998), Buď vôňa tvoja (2002), Zašifrovaná jeseň (2007) až po jeho najnovšie lyrické diela uverejnené v elektronickom magazíne Humanisti.sk (2011) a v českom literárnom periodiku Divoké víno (2009, 2013).

www.pavoljanik.sk

© Pavol Janík 1975, 1981, 1984, 1985, 1991, 1998, 2002, 2004, 2007, 2009, 2011, 2013, 2014

Epilogue © Ludovít Fuchs 2006

O autorovi:

- So šarmom a bravúrou štylistu balansuje na hranici krásy a múdrosti. **(Daniela Hivešová, 1982)**
- Najperspektívnejším básnikom sa ukázal byť Pavol Janík. **(Viliam Marčok, 1982)**
- Na Janíkovej poézii je sympatické, že hoci niekde siahol aj po témach frekventovaných, vždy si nájde vlastný uhol pohľadu a neopakuje iných. **(Jozef Bžoch, 1986)**
- Charakteristickým znakom Janíkovho rukopisu je satirizujúci, nadľahčený tón, pomenúvajúci veci a vzťahy možno až nepríjemne pravdivo. **(Igor Otčenáš, 1986)**
- Básnik sa pohráva so slovami, vzdáva sa skutočnosti, aby sa k nej priblížil z inej strany, odzadu či znútra. **(Valér Mikula, 1986)**
- Pavol Janík vstúpil do slovenskej poézie zbierkou prinášajúcou tón irónie a sebaíronie, taký prepotrebný v tom čase, keď bolo mužských debutov ako šafranu a prevažoval ženský sentiment. **(Ľubomír Feldek, 1991)**
- Humor je vraj jediný spôsob ako byť dôstojne smutný. Pavol Janík je zasa presvedčený, že irónia je jediný spôsob ako dôstojne žiť. **(Tomáš Janovic, 1991)**
- Nové náboženstvo reklamy, ktorá bola pre nášho autora veľkou školou, prináša nové zázraky... **(Štefan Moravčík, 1999)**
- Nakoniec zisťujeme, že Janíkovo žonglérske pohrávanie sa s apokalyptickými obrazmi je vážnym posolstvom a krutou obžalobou moderného sveta bez perspektívy a šance. **(Jozef Melicher, 1999)**
- Cenou vlastnosťou prevzatou od Válka je aforistickosť. Opožívam sa tvrdiť, že v tejto sfére bol Válek hlbší, Janík zas vynaliezavejší. **(Natália Švedovová, 2005)**

Jesenný bozk

Do tváre hodiť pokrčené nebo
jak požuvaný chlieb a soľ.
Prstami hľadať pocit (vtáčí štebot),
čo v priamkach vody premokol.

Obloha striasa ťažké zrelé hviezdy.
V nás klušú kone bez zábran.
Ranené vtáča v hrotoch nervov hniezdi
(len jemu plakať nezabráň).

Po prstoch trávy mäkko kráča neha,
keď ostro kričí mlčanie,
splašená noc keď po obzore behá,

keď mesiac šplhá po lane.
- Ryšavé stromy zhoria ako peha
a les si kosti poláme.

(Nové slovo, 16. 10. 1975)

Naklonená noc

Už nočné nebo plače hviezdami
Vodopád svetla stoná na dne sna
Zlomená tma sa tisne do dlaní
Tak kvíli noc a tieseň údesná

Počúvam vzlyky krokov ako dážď
To kladiem prežitý deň pod nohy
Keď horí mesto – každé okno zvlášť -
do ulíc prší neón z oblohy

Výdychom objavujem tvoju dlaň
Som iba tichý výkrik samoty
Ozvena vzdychu letí z rôznych strán

Zas mäkký hboj šeptom zanôti
Vo mne sa nakláňa noc – strmá stráň
A jeseň premieňa sa na dotyk

(z rukopisu, 1975)

Plačem ťa, ráno

Spoza horizontu strieka svetlo.
Obloha sa chveje ako slza.
Okrídlené leto smutne zvädlo.
Po riasach sa rosa clivo sklza.

Stromy držia v rukách prázdne hniezda.
Potichu si spievam vtáčie žalmy.
V prázdnej noci spadla prázdna hviezda.
Prázdny pohľad vody zostal kalný.

Takto čítam výkričníky ticha.
Nahlas pijem príval rannej krvi.
Ráno náhle prudko dýcha.

Opar básne mäkkou dlaňou mrví.
Výbuch srdca ešte neutícha.
Neskutočne vzlyká ako mŕtvy.

(z rukopisu, 1975)

Pavol Janík
Nezarúčené správy (1981)

Koncert

Neboj sa náhlych zhíknutí orchestra!
To ešte neznamená, že ti dirigent
uzrel na kolene moju ruku.
Dopuŕ bozk.

Vedz, že pohlavie ťa poburuje len do tej miery,
do akej hudbu znepokojuje potlesk.

Ars poetica

Z poverenia, ktoré sme si udelili,
zabavujeme všetko, čo nám príde pod ruku.
Účtujeme.
Zoradujeme živly podľa veľkosti.
Stávame sa príručným zoznamom pre vlastnú potrebu.

Potom už len čakáme na príležitosť.
Ach, aké vzletné je byť básnikom.

Našťastie to zavše zlyhá.
Vynášame zo seba veci mimo poradia
a svetlo si z nich samo vyberá.
Odrazu sme tu len do počtu.
Iba takí nadobúdame svoj pravý význam,
ako neodmysliteľná nula vo vysokom čísle.

Sme profesionáli

Stačí nám vsunúť lunu do súmraku,
nevdojak, ako sa do automatu vkladá minca,
a vyznávači krásy trpnu v úžase,
obradne odriekajú zborový chválospev.

Stúpame k zenitu
samozrejme a ľahkovážne ako balón.
Spejúci k jeho monumentálnej prázdnote.

Už závidíme aj vlastnej povesti.

Vzduch

Hojdavý údel zvonov.
Hýbu sa proti mne
a hýbu sa aj so mnou.
Tie zvučné kovy protivné!

Hlasom sa opierajú o nebesá.
S dôverou nevidomých aj my oprieme sa.

A každý z inej strany.

Ó, ligotavý vzduch!
Duch zemepisne vzdelaného vtáctva.
Už nikto nezachráni
tvoj dokonalý sluch.

Nijaká hudba nie je dostatočne vzácna.

Farebné stopy krídel
križujú lietadlá.
Ach, láska nebeská,
takto si dopadla.
Súmravný vraní krdeľ
načierno zatlieska
znamenie z druhej strany sveta.

Si nepochybne svätá.
Vraj tvoji anjeli sú mimoriadne nadaní.
Ich balet cítiť kdesi bezprostredne nad nami.
Udreli dažde rozprestretých pávov.

Zásadne prechádzaš sa dolu hlavou
a neodvažujem sa riečiť, že hore nohami.

† 11. 9. 1973

Z dievčat sa ešte nevyvetral oceán.

Vstupovali do triedy
ako pohľadnice exotických pobreží.
Len úzkym pruhom pláže súviseli so zemou.
Azúr ich povznášal k blankytu.
Nepozemský obzor
im oddelil v očiach svetlomodrú od belasej.

Bola to jedna z mojich akvamarínových smrtí,
aké nastávajú dotykom vody a vzduchu.

Vtedy konečne premenovali Tichý oceán
a jeho krycí názov zapísali
do najtajnejšej mapy na svete.

V tlačových agentúrach od rána usilovne
rátali mŕtvych.

Nezarátali ma.

Spev

Leggiero to tiež nemá ľahké.

Doloroso ako slučka
úži detský hlas.

Scherzando sa hodí
k neúspešnej poprave nezbedného syna,
počas ktorej generáli dvojnásobne omdlievajú radosťou.

Zachoval sa pre nich budúci muž.

Aj omylom vzniká hudba.
Tentoraz nápev znamenitého pochodu.

Pocťa

Mávnutím ruky
rozbíjaš oblohu.

Ctitelia tebe oddaní až na smrť
sú vo vytržení.
Toľko ctiteľov,
že ich po mene pozná
iba archív.

A koľkých ešte len očaríš?!

Želáš si ďalšiu slávnosť na svoju počesť,
aspoň báseň,
odblesk rinčiaceho defilé.

Je mi ct'ou,
šľachetná armáda.

Ranný rachot

I

Ó, romantika obrnených transportérov
a ich zasnené jazdy na svitaní.

Ako pekelné tíško ma bozkáva
bl'abotajúci, na smrť opitý napalm.

Ako mäkko sa mením na uhoľ –
- ó, zázračná premena stromu.

Prestaň už s tými pazvukmi padajúcich listov,
bláznivá, hysterická jeseň.

Nie je všetko dýka, čo sa blyští!

V zlatožltom lístí
šialený Amor so samopalom
strie hne na spevavé vtáčiky.

II

Ráno za nohy
visí z oblohy.
Spolu s dažďom zostupujeme z akvarelového neba,
nemotorne ako svetlo.

Trasľavými rukami
prevraciame do seba poháre,
akoby sme prevracali svet.
Nastavujeme ruky proti svetlu –
sú studené a priehľadné.
Vo vreckách nosíme klenoty.
Strácame ich a nakupujeme za ne hračky a slnečný jas.

Ó, slnko!
- posledná zápalka spálená na pamiatku obetí deratizácie.

A čo ďalej?

To predsa nemôže byť všetko.
Ved' ešte stále sme negramotní.
Ved' nevieme ani čítať
drevené písmo starej mamy.

Múdrost'

Chceš urobiť dieru do sveta?
Škoda.
Je tak deravo na svete.
A predsa z neho nič neunikne.

To len teba je čoraz menej.
Ubúda ťa.
Počuješ ten ruch?
Trvá
a niekedy predstiera hovor.

Odpovedáš mu
na otázky,
ktoré mu sám prisudzuješ.

Toľko otázok
a raz toľko odpovedí.

To je tá múdrost'.
Ňou chceš urobiť dieru do sveta.
Škoda.

Len to, čo vieš,
ťa mrzí.

Hmat

Pôdorys krajiny zázrakov.
Bezbrehé korytá slaných riek.
Pod nimi preteká vriaci kov.
V rukách mi dotlieva ženský driek.

Je za dverami

Všetky vnútorné hlasy zachrípli
a sťažujú sa na studenú noc.

Bezruký a bezkrídly,
do krajnosti zjednodušený mesiac
zletel z neba
a rozčapil sa nám
priamo v záhrade.

Už nadväzuje prvé známosti.

Sneží

Z oblohy padajú ľadoví anjeli.
V ústach im pramenia fontány snehu.
Zmyselné obliny závejov dozreli.
Ja sa len pozerám, rukami nehnúc.

Tak ma prebúdza
chladný dych premrznutej flauty.

Na linke muž - žena a späť

Unikáš mi
ako plyn.
V úžase pozorujem,
ako si jediným škrtnutím nôh
zapaľuješ hodvábne šaty.

Oslepujúcou nahotou popieraš belasý plameň.

Blčky, blčiac, a azda aj celkom inak
sa prihováram ohňu,
ktorý už nezamlčíš.

Vtedy som chcel aspoň to podstatné oznámiť všetkým náhodným okoloidúcim,
všetkým náhodným okololetiacim lietadlám.

No a kto by to za takýchto okolností nezbabral?!

Mrholí

V твоjich očiach svitá
meravo ako v rybníku.
Studeno ma bozkáš
na neprítomnú tvár.
Prezeráš si ma
rannými oknami tesne pred prebudením.

Aj tak
prejdem bez povšimnutia
okolo tvojho smútku.

Už nie tebe

Pozorujem ťa,
ako opatrne prikladáš tvár
k začadenému sklu.
Ako sa chýliš k večeru.

V tvojich priezračných očiach
sa nesmierne rýchlo šíri atrament.
Aj tma už z toho černie
a neuveriteľne dlho padá dolu hlavou.

To nič,
veď stačí len dovidieť na druhú stranu.
Stačí uzrieť svetlo,
ako sa učí hojdať
uprostred zadychčaného vzduchu.

Nočný spev

Noc
s páskou na očiach
v čiernej limuzíne so zhasnutými reflektormi
sa rúti temným mestom.

Nebohí chodci
riadia dopravu.

Pravdepodobne prší.
Celkom nepravdepodobne a potme.

S prstom na kohútiku
nervózne čakám
na teplú vodu.

Bude čo zmývať?

Azda len krv,
a možno aj špinu.

Letná obloha nad mestom

Letná obloha nad mestom
- pohár vzduchu s ľadom,
slepé oko revolvera,
lupienky navoňaných duší.

Mestské nebo,
tvoji anjeli
v baroch prepíjajú božie insígnie.

Vraj nebesá!
Akvárium plné trblietavých rybiek,
čo sa za šesták ochotne zmenia na dotyk.

Obloha,
podobná kaviarenským záclonám.
Koľkí už obetovali za teba
bezsenné noci
a najvzácnejšie vína?!

Tvoje smutné hviezdy
sa ligocú ako gin.
Ani ten už nie je pravdovravný!

Láska nebeská!
Starostlivo uložená podľa veľkosti
do priehradiek peňaženky.
Tú kyticu si raz niekto odskáče.

Na batožinovom pulte

Ako sa vlastne píšu básne?
Na stanici Gare de Lyon.
Do cestovného poriadku Deutsche Bundesbahn.
V tričku z Marché aux puces.

Azda na tom vôbec nezáleží.

To len černosi kongami dotieravo udierali
do slúch turistov pod Notre Dame.
A s každým frankom do klobúka
spadol aj kus oblohy,
tak hrozivo presne,
že sa sexshopy zdesili oranžovými škrekmí reklám.
Chýrne prostitútky na Place Pigalle si kladú ruky na tvár.
Z kostola svätej Genovévy vstupujú nahé mníšky rovno do nebies.

In god we trust.

Nad ubytovňou Ruelle Rouge
zapadá sedemfrankové slnko.

It is just sex o'clock.

Takto sa čaká na spásu.
Polhodinu po polnoci odchádza vlak na juh.
Čo ak naozaj na niečo čakám?
Azda na iné ako čaká mňa.

Je to už dávno,
čo som si bol istý, že ťa mám rád?

Nočný spoj

Obdivujem úsmevy
voskových figurín
a opilcov.

Ich vieru.
Ich pokoru.
Ich presnosť.
Ich neomylnú múdrosť
stanovenú úradom pre normalizáciu.

Obdivujem
ich vytapetované duše
plné svetla a brokátu.
Ich zodpovednosť a právomoc
presahujúcu
ceny taxíkov a vína.

Desí ma iba ľahostajnosť,
s akou načúvajú
ťažkému dychu posledných trolejbusov.

Žrebom proti pravdepodobnosti

Zdržuješ sa na pomedzí farieb.

A spomedzi dvoch možností
noci a dňa
volíš si mňa.

Nepochybne celkom správne.
Veď ti smútok nepristane.

A dnes je taká čudná móda.

Leto

Slnko nám porozbíjalo okná.
Z ulice dolieha naliehavý spev.

Na celofánovej oblohe
sa zráža para.
Množia sa nezaručené správy
o vetre.

Stromy si prvé začínajú povrávať
o nás dvoch.

Okamih pred dotykom

Vzduch znehybnel.
Ako v obrázkovom týždenníku
listujem si v твоjich očiach.

Počuť ticho,
ako si vykračuje v nových topánkach
a ako utišuje ubzučaná včely.
Ktosi nás naliehavo oslovuje krídlami.

Vraj si videla
z oblohy padať horiace vtáky!

To len na dne prs
ti čosi neprestajne lomozí.

Medzi asfaltom a nebom

Pozor!

Stromy unavené z dlhého behu
a krajina rozpoltená bielou prerušovanou čiarou
naďalej trvajú.

Tak nezadržateľne súzvučíme
so strojom.

Ó, skrytý úsmev ozubených koliesok.

Pohyb po pravej strane.

Bezchybne plynieme
podľa neomylného tachometra.

A ja márne hľadám ciferník
zaznamenávajúci kmitočet tvojich bokov.

Tebe

Pochádzaš z vône.
Pokrčený kvet.
Vdychujem ťa zauzlenú ako dym.

Obývaš hviezdnatú oblohu
a ciferníky digitálnych hodín.

Omamuješ ma spoľahlivo
a rýchlejšie ako svetlo.

Bolieva ma z teba hlava
a dodnes si ťa mýlim s hudbou.

Vivace ma non soltanto cosi

Bosou nohou
skáčeš z hviezdy na hviezdičku.
A zakaždým to cinkne
ako bozk krištáľových pohárov.

Tisíc tvojich tvári
sa vytrvalo korčuľuje
po zamrznutých jazierkach.

Otváram si ťa
husľovým kľúčom
a hľadám slák,
ktorý by sa ti pružnosťou vyrovnal.

Hlboko v tebe
namiesto strún
nahmatal som slzu.

Únos

Pocitujem pohyb tvojich mihalníc,
ako víria svetlo kdesi za obzorom.
Ako sa ustavične meníš
a spolu so súmrakom vstupuješ do žiary polí.

Triaška dozrievajúcich sadov!
Tvoj voňavý vzdych jablák.

Vietor v tvojich vlasoch
ma unáša.

Zásah

Až ti vzduch zastane tesne pred tvárou
a skontroluje objem pľúc,
až ťa slnko osloví dohovoreným tajným slovom,
až vtedy ti to bude jasné.

Obzor možno prekročiť
a myslieť na niečo celkom iné.

Horstvá náhlivo obnažujú
betónové konštrukcie vrchov.
V korunách stromov rapocú telefónne centrály.

Znieš o oktávu vyššie.

Jediná svetlica
ľahučko čiara nebo zeleným svetlom.

A tak ťa nepretržite poznávam
a nastavujem si dych
podľa tvojho.

Klavír

Až budeme mať každý svoj kľúč
od toho istého bytu,
presťahujem kus záhrady na druhé poschodie.

Niekedy ta prídem i osobne.
Čistý
a starostlivo oholený
počúvať domáce koncerty.

Naisto prídem,
ťarbavo ako klavír,
a vždy práve tak ako on naladený.

Načo svitá

Tak porozumieť slnku.
Doceniť ho.
Chápať jeho starosti.
Byť k nemu zhovievavý.
Prehliadnuť fialové kruhy pod jeho očami.

A kedy vlastne spí?
To vlúdne detské slniečko.

Azda spáva len pre teba.
Ktovie s kým?!
Patrí k tebe natoľko,
až si z neho načisto jasná.
Už mi svitáš!
Rozpamätávam sa,
ako to bude:

Poslepičky a naspamäť
sa vraciam k napájadlám,
čoraz väčšmi podobný zvieraťu.
Vyjem smútok.
Ryčím zlosť.
Škriekam si dobrú náladu.

Už klesajú ceny nezmyselných vecí.
Hľad', ako zlacnievam.
Ani to nik nedocení.

S dovolením

Bojím sa, že sa opäť stretnem
sám so sebou.
Celkom náhodne do seba drgnem.

Iste sa nezabudnem ospravedlniť.
(Som inteligentný mladý muž.
Mám svoje zásady
a dobrú výchovu.
Hovorím po anglicky a...)
Iste sa nezabudnem ospravedlniť.

Bojím sa, že sa opäť stretnem.

Bude to náhodné stretnutie,
na ktoré sa nezabúda,
lebo si ho ani na okamih nezapamätáme.

Jubileum

Mám dvadsať rokov
a skazený chrup.

Tí, ktorí vedia, čo sa patrí, mi blahoželajú.

Sprevádza ich vôňa
vzácných kvetov,
parfumov,
cigariet
a výfukových plynov najlepšej kvality.

Gratulácie sa uskutočnili v srdečnom ovzduší
a podobne ako všetky ostatné udalosti dňa
v zmysle práve platných predpisov.

Už nemám dvadsať rokov
a už dávno nemám skazený len chrup.

Mame I

Mesto zostáva.
Mesto zostáva ľahostajné
k výške tvojho príjmu.

A ty,
vyrovnaná
s osudom a veriteľmi,
nedbalo vystupuješ
priamo na piedestál.

Tvoje nepominuteľné telo
na podstavci kľčových žíl.

Mame II

Medzi nite
odkladáš navinutý detský plač,
zatiaľ čo nábytok, zbavený zmyslov,
dubasí.

Aj dom by sa z toho zrútil.

V očiach ma páli tvoj zrak.
Splašene vetrím v cievach tvoju krv.

Už máš svoje miesto
v rodinnej vitríne.

Pootvoreným oknom nám vanieš do spálne
a záclonami prikrývaš naše telá.

Načo sú nám rodičia

Ráno odchádzajú takmer naraz.
Zostáva po nich neporiadok v hlave.

Treba vyvetrať.

Dôležitých vecí sa zmocňuje dušetrasenie.

Sú preč,
a predsa s akou istou sedia na svojich miestach v prázdnom byte.

Nevedia nič o tom,
že ľúbime,
že ľúbime väčšmi ako oni
a celkom inak,
ba práve, že ľúbime napriek nim.

Preto im do očí vravievame nepravdy.

Aj oni sú len ľudia,
a my ich raz sklameme,
presne v tom okamihu, keď oni nás.

Manželstvo

Boli sme dvaja,
a zostal z nás
iba neurčitý počet svitaní a súmrakov.

Odvtedy blúdim
po dušiach nevzniknutých vecí,
o ktoré sa ustavične potkýnam.

Každodenne ťa vídam odkvitať
v náručí bylín.
A zmocňuje sa ma strach
z voľne sa pohybujúcich zvierat.

Každodenne si ťa vkladám do očí
ako detskú kresbu
a zatajujem dych.

Načo sú nám deti

To zvláštne iskrenie
medzi nami.
Tak vedno vyvolávame
poruchy v elektrickej sieti.

Chodíme neprestajne celkom blízko seba.
A keď sa pozabudneme, kráčame krížom-krážom cez seba
pokojne ako cez steny.

Nemôžem sa zbaviť pocitu, že si ustavične nahá.

Stretávame sa vlastne až večer.
V detskej izbe,
plnej nami vymyslených stvorení.
Zakaždým sme sklamaní,
že im ani dnes nenarástli krídla.

A preto ešte vždy čakáme.

Rozprávky

Úzkostlivo zamykáme na noc vietor
do tesných dvorov.

Prázdne,
do prasknutia plné vzduchu
- nedotklivé lopty -
miznú tamtiež.

Čerň
má čoraz vycibrenejší sluch.

Uhýba
polohlasným hovorom
a šušťaniu papiera.

Napriek tomu vniká do súkromia
a nadchýna sa pravidelným dychom elektrickej železnice
krúžiacej okolo sveta.

Netuší, že oveľa, oveľa neskôr –
- uprostred noci,
ju zasiahne priamo do tváre
svištiaci rýchlik z lesklého kovu.

Pre samu bolesť
a hučanie v hlave
nezazrie cestujúce detské oči
až po okraj plné vzdialeného mora.

Porucha nie je na vašom území

Pred spaním si ešte nadhlo zapaľujeme byt.
Nanovo načmáraní
a povzbudení umelým osvetlením
obťažujeme deti
nezáživnou hviezdnatou oblohou
a nadmerným fajčením.

A keď neskôr na hodinách daromne naprávame čas,
deťom sa sníva o mlynčeku,
z ktorého sa neprestajne trúsi maková tma.

Niekde to vŕzga.

A my ľahostajne usíname na plafóne
a premiestňujeme naň i časť nášho spoločného majetku.

Rodinná štúdia

Vždy, keď myslím na teba,
svitá nad Buenos Aires
a Atlantik má nevysvetliteľnú farbu tvojich očí.

Cudzokrajné vtáctvo
nám hniezdi na televíznej anténe,
až má z toho hlásateľka
perleťový účes
a úsmev dokonale blond.
Tvrdí, že večnosť trvá už celý rok.
Správy o počasí za ňu hlási
dúhový papagáj.
Na svadobnú cestu
nám žela malú oblačnosť
a úspech veľký aspoň ako objavenie Ameriky
či rekordný let pštrosa z Austrálie
do európskej zoologickej záhrady.

Vždy, keď myslím na teba,
svitá nad Buenos Aires
a vietor víri letáky
všetkých aerolínií sveta.

Atlantik nepripúšťa nijaký ďalší svetadiel.
Je číry ako kameň vzácnej čistoty.

Mihotavou hĺbkou sa napriek tomu podobá otázke,
ktorú naliehavo kladie tvoje telo.

Deti neúnavne hľadajú odpoveď
v doteraz nenapísaných knihách
a vystrihujú si z nich pestré obrázky.

Deje sa to v dome,
za ktorého oknami planie každý večer ohňostroj.

Vždy, keď myslím na teba,
svitá nad Buenos Aires.
Aj dnes je Atlantik z toho celý bez seba.
Je úplne svetloplachý,
aké bývajú len neviditeľné úkazy.

Úžas

Vystieram vodu,
v ktorej sa zračíš.

Krikom upchávam
tušené odtoky.

Takto zbavený reči
oslovujem ťa dychom.
Až sa ľadom zasklievaš predo mnou
ako pred prievanom.

Neúnavne búšiš pod meravou hladinou
a na okamih rozsvetuješ dno,
aby som uzrel deň,
ktorý sa v tebe ešte len zažne.

Meno

Len o hrot
prevyšuješ úspešnú náhodu.

O jedinú kropaj
predstihuješ trblietanie.

O vzlyk
prekonávaš akvarel.

Šíriš peľ.

Prikladáme tváre k tvojej
ako k okvetiu,
ustatí z toľkých zhôd okolností.

Dostaneš od nás meno,
ktoré budeš pokladať za svoje.

Genezis

Sužuje ťa sen o mlieku
neexistujúcej farby.
Pravdaže, svet je inak jednotvárný.

Iba zavše ťa prekvapí úžasné svetlo
či dokonalá tma.

Spoločenstvo siluet
obklopuje postavu,
o ktorej nevieš,
že ju milujem.
Patria k nej všemohúce prsia
a obrisy príbuzných.

Vedno spejeme k zreteľnejšej podobe škvŕn.
Ale jestvovanie zvuku zatiaľ ani nepredvídaš.

Hoci zvuk nás všetkých bezchybne šíri
a umožňuje nám znieť rovnako ako hudbe,
zrovnoprávňuje nás s ňou.

Na rozdiel od bytostí
názvy tvorov zaznievajú bezo zvyšku.

V dievčenskom mene ti
zvučí ladenie nástrojov.
Vo vlasoch sa ti ligoce letná noc,
v ktorej vzbĺkol tvoj prvý spev.

Aprílové dažde

Dažde sa začínajú vždy
o niečo včšašie,
ako sa spustia do našich nadmorských výšok.

Tú nepatrnú chvíľu,
keď sa už začali, ale ešte nie sú,
sú rýdzo nebeské.

Preto zásadne padajú bohorovne.

Napriek tomu dažde nemávajú mená.
K sláve im chýba toľko,
koľko im chýba k pohrome.

Väčšmi sa podobajú jasu
ako samým sebe.

V tom spočíva ich závislosť od bezvetria.

Pokus o slnko

Jazerá mlčia.
Sú absolútne neobčianske.
Nezáleží im na tvorstve,
ani na skupenstvách.
Ale vodu nespúšťajú z očí.

Nazerajú však na ňu z miesta
pre nás neprístupného.

Z územia medzi hladinou a zrkadlením.

Jazerá opovrhujú vodou.
Nepriznávajú sa k nej.
A v skutočnosti s ňou naozaj nemajú nič spoločné.

Kým voda tají bahno a pach rýb,
jazier sa zmocňuje rybí spev
a rybí pocit materstva.

Jazerá nepochádzajú z tohto sveta.

Urodzený pôvod
ich spája s hudbou
a s úsvitom.

Pravé jazerá majú sklené brehy
a rodokmeň zaznamenaný
vo hvezdárskych atlasoch.

Pavol Janík

Zrkadlo na konci leta (1984)

Slovo

Na začiatku bolo slovo.
A to slovo bolo
na papieri.
Nepočuteľné.
Slovo, ktoré možno zakryť
dlaňou,
alebo inými nepriehľadnými vecami.
Slovo, ktoré možno poskladať
alebo pokrčiť.
Slovo, ktoré čaká,
kým si ho niekto všimne.
Slovo, ktoré trpí
pocitom menejcennosti.
Slovo, ktoré nejde na odbyt.
Slovom:
slovo
na papieri,
aj keď na začiatku,
a teda prvé.
Vlastne len písaný tieň
slova,
tej jedinej veci,
ktorú majú telo a duša spoločnú.

Nech žije básnik!

Miroslavovi Váľkovi

Na treťom poschodí
v zariadenej izbe
už dávno nebýva pôvabná nájomníčka.

A čoraz viac silných mužov
si prilepšuje veršami.

Aj keď to nie je práca
telesne namáhavá.

Bez slov

Delia nás iba tri hlásky
na konci tvojho priezviska.

A aká by to mohla byť dokonalá zhoda,
nebyť tých dvoch slabík,
aký súzvuk,
nebyť tejto inak ľudskej reči,
ktorá nás chápe,
a preto nás necháva osamote:
bez slov.

Na prvý pohľad
dostatočne zrozumiteľných.

Len pre teba

Len pre teba
po nociach
načierno zasklievam trblietavú oblohu.

Len pre teba
v rovnakom čase
zažinam námesačné vtáky.

Len pre teba
vtedy
z výšky spúšťam blčiace duše astronautov.

Len pre teba
nočným vetrom
zapaľujem kozmické lode z papiera.

Len pre teba
potme
trpezlivo počúvam sentimentálne reči
ovocných stromov.

Len pre teba
som napriek tomu
ako každý.

Predčasne

Ako keby som na poludnie
presne podľa cestovného poriadku
stratil pamäť.

Tak prenikavo a nedvojzmyselne odchádzaš.

Vyprázdneným územím lomcuje zima
ako malé zemetrasenie.

To pod zemou vybuchujú vône,
kým ty napínaš čoraz tenšiu strunu.

Keď praskne,
prepukne v tejto krajine jar.

Z domova

Prichádza jar.
Do prázdnych bazénov
si líhajú ľahké dažde.

Niektorí ľudia zostávajú zabudnutí
v zimných kabátoch.

Úsvit

Vychádzaš spoza obzoru,
bezohľadná k tme
a nevšímavá k dohasínajúcim snom.

Doliehaš do ticha
mierne
ako najvzdialenejšie hrmenie.
Už počuť, ako znieš v nehybných zvonoch.

Svitáš vždy rovnako úžasne.

Hmly, zablúdené v sebe, váhajú,
neveria zemi ani nebesám.

Tvorstvo stráca reč,
nemo pohybuje ústami,
splašené z toho, že slová plynú naopak,
dovnútra,
aby zjasňovali krv,
aby boleli,
aby boli načisto nezrozumiteľné,
už ani výkriky, ani šum.

Tak ťa príroda opakuje
stále odznova,
nepriamo a nedostatočne,
nadchnutá tebou,
sebou sklamaná,
napodobňuje prúdenie a kolobeh.

Mätko presvecuješ svoje portréty
- jeden po druhom.
Pravidelným pohybom
spôsobuješ čas.

Raz

Chceli sme vychýliť
kino,
nakloniť veľkú sálu
a ľahnúť si
na strieborné plátno.

Ako keby sme sa nemali kam podieť.

Filmová spomienka

Dnes
v noci
t'a dávali v letnom kine.

Bola si
vzdialená
štyristo sedemdesiat kilometrov
od seba
a o niečo väčšmi od Benátok.

Už ani nie ty,
už iba nepokoj z teba
a svetlo,
vrstvy svetla,
prevracajúce nočné mesto
ako viacfarebnú sklenú kocku,
ktorá napriek prevratnému pohybu
nemení svoju polohu.

Festivalové mesto

S týmto mestom
nemáme nič spoločné.

S týmto mestom
nik nemá nič spoločné.

S týmto rodiskom
minerálnych vôd
a vzácných drevín
nás spájajú len letecké spomienky
a telefonické sny.

Nevyslovená

Doteraz si nevyrieknutá.
Zúfalo sa učím vysloviť ťa
celkom zreteľne,
ako znie svetlo, keď triešti číre sklá.

Zatiaľ iba slabikujem
porušené tvary vôd
a znehodnotené farby povetria.

Tak zostávaš nevyjadrená,
neodlíšená od iných prírodnín,
spodobená s teplokrvným zvieratstvom.

Učím sa ťa vypovedať,
vyňať z kryštálov, kropají a hviezd.

Vidieť z teba iba mráz,
chvejúci sa v rozozvučaných zrkadlách,
a hudbu spiacu v dreve.

Ešte vždy si nebadateľná,
ako je príbeh nespozorovateľný v udalostiach,
hoci práve on je tým, čo ich pretrvá.

Byt

Elektrina
nám vystupuje zo stien
ako svetlé škvrny na röntgenovej snímke.

Voda
pripomína začiatok sveta,
prvú fontánu z detstva
v parku kúpeľného mesta,
ktorú sme uzreli odrazu.

Plyn
- ten hrejivý pocit domova
ť'a dlho do noci
na modro vysvetľuje.

Zrkadlo na konci leta

1.

Si na dosah
trinásťciferného telefónneho čísla
niekde na terase
bieleho pobrežného domu
do tmava opálená
vysoko nad hladinou
azúrových vôd.

Snívaš sa mi
už deviatu noc,
záhadná ako zrkadlo
na konci leta.

Denne zapínam televízor
v nádeji,
že ťa aspoň na okamih uvidím.
Podrobne sledujem
všetky správy zo sveta
a neprestávam dúfať.

Obieham koncerty a obrazárne,
ale všade mi unikáš.
Aj v knižniciach
ťa uložili
do neprístupných fondov.

Taký je údel
vzácných vecí.

2.

Si na dosah
trinásťciferného telefónneho čísla
niekde na terase
bieleho pobrežného domu
do tmava opálená
vysoko nad hladinou
azúrových vôd.

Snívaš sa mi
pri pravidelnom dychu
čakajúcich detí
a jednotvárnom zvuku
samočinnej práčky,

ktorá tak usilovne
pení naše malé domáce (azúrové) more.

Tak usínam,
s vierou v slnečné dni
a tvoj skorý návrat.
Príd!
Okrem detí a mňa
t'a čaká
hromada opranej bielizne.

Konce

Si na druhom konci
telefónneho vedenia,
a napriek tomu sa nami nič nekončí.

Namiesto neviditeľných rúk
telefonistiek
spájajú nás nežné
samočinné ústredne.

Hovoríme...

Ani si neuvedomujeme,
aké sú v tejto chvíli naše slová cenné.
Vedia to iba spoľahlivé počítače,
ktoré dávajú nášmu rozhovoru
presne vyčísliteľnú hodnotu.

Hovoríme...

Keby nás taxametre
ani na okamih neopúšťali,
to by bol koniec.

Jeseň

Lesy blúznia ako farby
a kyslík zabúda na zelené požiare.

Nevedomý vzduch
klesá pod ťarchou vôní,
otážieva starosťami rastlín.

Začína chápať
svoje prevteľovanie do hlasu.

Malý príbeh

Nočný rýchlik
ako kométa
pretína tmu.
Zostávajú za ním
dve polovičné detské tmy
bezmenné,
nevedomé,
vyľakané z vlastného náhleho bytia.

Ich život je krátky,
prudký
a prekvapujúci.

Prv ako doznie ohlušujúci rachot kolies,
skôr ako v diaľke zmiznú oslepujúce svetlá,
dve polovičné detské tmy pominú.

Opäť nastáva
jediná nedeliteľná tma.
Ešte sa chveje strachom
a cíti dlhočiznú rovnú ranu,
ktorá sa sceluje rýchlo a bez stopy,
ale nie bez bolesti.

Malý atlas hospodárskeho zemepisu

Byť horlivý vlastenec
a zápalistý vlastník.

Mať vilu s výhľadom.
Mať obľúbenú značku auta
a posledný model v garáži.
Mať domáce spotrebiče
podobajúce sa zariadeniam kozmických korábov.

Mať skvosty na stenách,
na povale, na dlážke
i medzi.

A v novinách čítať
dojímavé príbehy ľudí
žijúcich v Afrike, Ázii
a na iných exotických miestach
ako stvorených na báječné dovolenky.

Zvukový negatív

Za oknom plynie dieťa.
Mlčí. Nezneje.
Je na nerozoznanie od predmetu za sklom.

Mýli nás
nevysvetliteľným pohybom.

Za oknom trvá dieťa.
Nemo. Bezhlučne.
Pripomína postavu
zasklenú v rozhlasovom štúdiu.

Necháva nás žasnúť
nad svojou dokonalou súhrou so svetlom.

Odvoz

Každý štvrtok
prichádzajú
na oranžovom aute.
Tragickí klauni.
Hluční a povrchní.
Každý štvrtok
nezniesiteľne lomozia,
pokrikujú
a prekážajú doprave.
Nikomu nevoní ich práca.
A predsa musia mať duše
priestranné a mocné.
Také, čo zvládnu pravidelný odvoz
nepotrebných a zvyšných vecí.
Také, ktoré unesú spomienky,
hračky a blahoželaní
určené na nič.

Posledný koncert sezóny

Jeseň zúfalo šifruje
svoje oneskorené vyznania
do nezrozumiteľnej reči zvierat.

Nálet gaštanov
sa začína.
Už vyštartovali letecké listy
z pozemných stromov.
Nesú tajné depeše,
určené všetkým,
ktorí to už majú za sebou.

Za obzorom mizne
sťahovavé letectvo
naložené perím
a spomienkami na leto.

Tí, ktorým je z mieru smutno,
si berú na mušku aspoň lesnú zver.
Strely vyhánajú z hlavni svetlo
a učia sa spievať trojčiarkové cé.
Malá súkromná príprava
na posledný koncert sezóny.
V zelenom fraku
a v zelenom taxíku
do koncertných siení zelene!
Byť prvý!
Presnou paľbou
predísť jesenný rumenec rastlín!
Zánikom predbehnúť spánok!
Červeným vínom
sa spíja les.

V tme sa lesknú
vystrašené oči obete.
Nestihli pochopiť,
že naše mierne povahy
sa spolu s naším miernym podnebným pásmom
nezadržiateľne blížia
k belostnej idyle Vianoc,
k sviatkom vyhladovaných sfn, operencov a vlkov.

Akademickí umelci

Naučili nás iba
byť
a myslieť
priveľmi prenikavo.
Naučili nás len
popamäti siahať
po večnosti.

Naučili nás iba
stáť
a pohybovať sa
na doskách, ktoré znamenajú život.

Čo máme robiť
my
muži a ženy
bez remesla?

Vďaka za deti

Vďaka za deti
aj preto, že všetkému nerozumejú.

Televízia od rána
na všetkých programoch
vysiela utešený hríb.

Deti nechápavo krúčia hlavami
a hľadajú útočisko
pri policiach s obrázkovými knižkami.

Ešte sú tam.
Pre deti.

Mier

K mieru
patrí známa krajina
plná vtáčích krídel,
tichej ľudskej reči,
pálivých pohľadov,
nežných dotykov
a úžasných vôní.

K mieru
patria kľúče od nášho bytu,
vymalovaného
priehľadnými vidinami
vodových farieb,
ktorým sa sníva
vzduch,
vietor
a let.

Súradnice

Pošty nás delia
na adresátov a odosielateľov.
Telefónne zoznamy nás rozlišujú
na účastnícke stanice.

Zdravotné sestry
očami rôznej farby
rozoznávajú v nás
niečo o málo podstatnejšie.

Pre koho
a kde
zostávame ešte sami sebou?

Zátišie v popolníku

Zase sklo
v hrdle sa mi zalesklo.

Ušľachtilé múdre hlavy.
Fľaša za vás všetko spraví.
Útla tanečnica.
Sme jej, ona nie je ničia.

Krúženie

Rovnomerne a rýchlo,
stále dokola
sám sebe sa sníva.
Starý neznesiteľný ventilátor.

Krúti sa mu hlava
z dychu pijanov.
Namýšľa si, že je vrtuľník.
Krúži.
Pozoruje.
Vidí a počuje.
Vie viac než ostatní.

Rachotom
bezohľadne berie slovo
rečníkom spoza kaviarenských tribún.

Už dávno patrí do technického múzea,
ale zatiaľ sa dostal iba do literatúry.

Pochádzame z parkovísk

Mestá a diaľnice
nás vyňali z prírody,
zamestnania zo sveta.

V nepretržitej pohotovosti
a v strehu
za volantmi rýchlych áut
bez povšimnutia míňame parkoviská,
z ktorých sme vzišli.

Dopravné značky
nás neomylné vedú
stále vpred.

Príležitostná

Mám rád príležitostné básne.

Ich prchavé vône
a oslepujúce farby v povetrí.

Ich úprimné slová,
pravé vzdychy
a ozajstné zvolania.

Nočné vodopády,
brokátové lundy
a vežové koncerty
mám v nich najradšej.

Keď súmrak padne do našej štvrte,
poobzerám sa po našom nájomnom byte
a po prstoch prídem do spálne
prilahnúť si k tebe.

Lebo mám rád príležitostné básne.

Ich náhle slová,
prudké zvuky
a nečakané výkriky.

Malá plocha bytu

Niekedy vzbudzuje záujem.
Zavše závist'.
Občas nudu alebo zlosť.

Malá plocha bytu,
plná jasu a kontrastu,
obrazov, zvukov a pohybov.

Denne sa nehanebne predvádza.
Poburujúco sa ukazuje.
Márne sa uhýbame,
pred jej útokom
naozaj niet úniku.
Preniká nám do intímneho života.
Za nás myslí,
sníva
a obkresľuje svet.

Nenávidíme ju.
Je nám smutno
z jej zábaviek a rozmarov.

Má na svedomí známe tváre
a neznáme osobnosti.

Odpočinok

Medzi dvoma pracovnými dňami
rinčí tma v oknách
bez súhlasu a proti vôli domovníka.

Plnopancierový klavír sa zbláznil.
Hrá etudu pre husle a sláčik.

Treba priznať,
že trocha falošne.

Reže to uši.
Uši do tanca i na počúvanie.

Netrzeplivo sa bicyklujeme
po perzských kobercoch
a pri drobných haváriách
nádherne zvoníme sklenými hlavami.

Štrngáme nimi.
Na zdravie!

Voda v pohybe

Cítim ju v sebe,
ako koluje,
prúdi a preteká.
Búši a naráža.
Krv.
Vlastne azda iba voda.

Voda,
ktorú vážním.
Voda,
ktorá sa mi za to mstí.
Voda,
ktorá sa vo mne vyzná
oveľa lepšie ako ja.
Voda,
ktorej sa bojím,
ktorú uctievam.

Jej pary mi znejasňujú pamäť
a rosia zrkadlový horizont snov.

Voda
- zdroj mojich hmieľ a zrážok.

Báseň

Súdené ti je žiarit'
vždy na protiľahlej oblohe
a zaznamenávať sa v zraku spiacich mláďat.
Asi som si ťa len vymyslel.
Možnože vôbec nie si.
Čo ak si len pominuteľná
súvislosť medzi obrazom a zrkadlením?

Pavol Janík

Do videnia v množnom čísle (1985)

Ex offo

Každý deň beriem do ruky pero
s obavami, že celkom nadarmo.
Nad papierom sa zaťahujú mraky úradovania
ako ťažké nepriehľadné závesy.

Nastáva dokonalá
neónmi vysvietená
kancelárska tma.
Nevidno v nej nič zo života
okrem lacného erárneho nábytku,
rôzne naladených tvári kolegov
a vždy rovnakej strechy susedného domu.
A k tomu, aby sa nepovedalo,
kúsok oblohy,
súkromný kvetináč
a telefón, ktorý nás zdanlivo spája so svetom.
Ale my dobre vieme,
že nás spája iba s ďalšími kancelárkami.
Treba podotknúť,
že aj to iba vtedy, keď nie je pokazený.
Čo sa nám už dávno nestalo.

Nevidíme nič
a nevieme o ničom.
Nevieme nič o tom,
že na dennom svetle
sa na povrch húževnato derú nové pramene,
zo všetkých otvorov zeme
tryská záhadná voda.
Číra a spravodlivá,
odmeriavajúca čas
a ostatné miery nášho života,
úpenlivo hľadajúca cestičky pre návrat do zeme.

Z oblohy náhle zlietajú vtáci,
lietadlá, kométy a iné nebeské predmety.
V galériách padajú obrazy zo stien
a sochy z podstavcov.
Niečo sa deje.
Dačo sa začalo.

Modrým atramentom
si značím tep,
počet mŕtvych, výšku spôsobených škôd,
medzimestské telefonáty a prerušenia pracovnej doby.

Viem, že túto báseň dostanem k náhrade,
alebo si ju odpracujem v deň pracovného pokoja
po predchádzajúcom súhlase zamestnávateľa.

Zvratné zámeno psa

Ráno psa najprv zobuď,
potom psa vzpriam.
Nezabudni psa rozcvičiť, umyť, oholiť, obliecť
a naraňajkovať.

Po raňajkách choď psa zapojiť do výrobného procesu,
počas ktorého psa nadesiatuj, naobeduj a naolovrantuj.

Po práci psa vráť domov.
Cestou psa zastav vo vinárni a v samoobsluže.
Prípadne psa opi.

Navečeraj psa
a vyber psa do divadla, na zálety
alebo na vychádzku.

Neskôr psa pusť do čítania alebo sledovania televízie.
Napokon psa ulož spať do svojej postele
a nechaj psa sladko usnúť.

Sladko psi.
Nech psa ti snívajú sladké sny.

Le poème de luxe

Po prechádzke francúzskou formálnou záhradou
nasleduje návšteva anglického parku.
Potom niekoľko minút pred obedom
v barokovom zámku
na rokokovom stole s telefónom značky Tesla
perom značky Sunpearl
píšem na druhú stranu zoznamu českých spisovateľov
slovenskú báseň.

Za oknami z druhej polovice osemnásteho storočia
na asfaltovej ceste hvízdajú pneumatiky rýchlych áut
a konský záprah prešľapuje na mieste.

Rozhodcovi

V hlbokom predklone, vzácny pane,
dovoľujem si vám venovať
nižšie, vyššie i tu uvedené verše.

Nie na každej strane knihy
sa začína báseň.

Pre vás platí toto ponaučenie
nielen obrazne, ale i doslovne.

Len znalci vedia,
o čom je teraz reč.

Moja rodná ulica

Zazelenal sa trávnik
v parku rozmarného neskorobarokového paláca,
v ktorom sídli dôležitý úrad.
Rozkvitli ruže
pri pomníkoch.

Namiesto bielych koní
silné motory
ťahajú nás do práce.

Je to všetko čistá pravda.
Čo k tomu ešte dodať?

To je otázka.

Malé slávnosti

Mám rád
ovzdušie
divadelných premiér.

Nadchýna ma
tichučký zvuk
lesklých áut,
vzbudzujúcich úctu a závist'.

Páči sa mi
šelest
kriedového papiera
osobitných pozvánok.

Cítim sa bezpečne
a ako doma.
Dámy driemu
v tesnom objatí
prenikavých vôní
a rodinných šperkov.
Páni predvádzajú svoje postavenie
dokonale ušitými oblekmi.
V ich spoločnosti
mi je tak príjemne
ako na schodišti
lemovanom zlatými menovkami,
vedúcom do nášho útulného príbytku
plného jasu
a trblietavého vzduchu.

Obdivujem
ovzdušie
divadelných premiér.

S ľahkým pohnutím pozorujem
ten dojímavý obraz,
keď do mäkkých a pohodlných sedadiel
tajomníci divadelnej prevádzky
zdvorilo usádzajú
oveľa dôležitejších tajomníkov
v sprievode ich nadriadených
manželiek.

Zápas sa práve začína

Prvoligový zápas
básnikov
sa práve začína.

Tribúny sú prázdne.
Len vtáci zavše na nich pristanú.
Hráči sú však pripravení.
Rozhodcovia primerane
naklonení a nedotknuteľní.
Prvoligový zápas sa práve začína.

Svaly básnikov
sa chvejú pred nástupom.
Už vybiehajú
prví majstri slov.

Steblá pestovanej trávy
mäkko odrážajú vzletnú obuv.
Vznešené povahy
a šľachetné duše
hrajú na telo.

Za nepreniknuteľným múrom štadióna
v panelovej záhrade
alebo hocikde inde
sa deti učia hovoriť prvé slová.
Zápas sa práve začína.

Spoluobčania

Raz za päť rokov
čítame ich mená,
dátumy narodenia
a životy v kocke
vo výklade potravín
a na dverách blízkej školy.

Potom ich zvesia
a oni ďalej pracujú
viac než ostatní.

O päť rokov
vo výklade a na dverách
už nebývajú všetci,
ktorým som dávno zabudol ich vek.

Je mi smutno
z tých tváří, ktoré chýbajú.

Ešte sa na ne pamätám.

Kútik pre slovenské ženy

Slovenky,
ak chcú byť hodné toho mena,
nemali by písať verše,
pretože poetka
je slovo nášmu ľudu cudzie,
a tak náš človek
nemá pre takéto ženy
slušného mena.

Z ruky

Vo vzduchu
sa chvejú strieborné hlasy
fanfár.
Z balkónov
sa sypú lupene kvetov.

Prichádzajú.

Vladárskymi rúchami
zbavujú mramor nečistôt
príjemného vzhľadu, farby a vône.
Obklopujú ich klenoty a piesne,
krehké ženy
nevídanej krásy a vplyvu,
odvážni rytieri
a čísla s neobyčajnou mocou,
nesmierne množstvo čísel
obdivuhodných vlastností.

Prichádzajú neohrození muži.

Boja sa len trúchlosmiešnych bláznov
a víťazia nad nimi len esá.

Písmeno

Čítal som dnes v novinách,
že sa volieb zúčastnilo trinásť miliónov holičov.

Úžasné.
Jediné písmeno
a je z toho hotová báseň.

Bez prípravy

Báseň za korunu
z rýdzeho dreva.
Za korunu
vykladanú ľúbostnými listami
lesných žien.

Aj prvá žena
tam nepochybne mala
ľúbostný list.

Nie je to za trest

Milujeme reč
pre päť miliónov ľudí.
Nad touto okolnosťou
nik nemôže mávnuť rukou.

Niektorí z nás
sa s nikým iným ani nedohovoria
a podaktorí z nás
týmto jazykom živíme svoje početné rodiny.

Zákon

Báseň nepotrebuje sudcov.
Nezáleží jej na žalobcoch, ani na obhajcoch.
Nejde jej ani o obžalovaných.
Pýtate sa,
o čo jej teda vlastne ide?

A to ma desí.

Moje štúdiá poetiky

Už viem, ako sa píšu básne?
V nájomnom byte.
Na druhú stranu úradných rozmnoženín,
na ktoré sa vynakladá toľko umu a námahy.
A na druhú stranu scenárov,
ktoré splnili svoj účel
jednorazovým uvedením,
pri ktorom nechýbali umelci zvučných mien,
záplava kvetov a vírenie farebných svetiel,
ani významní hostia
s manželkami rôznej výšky, váhy
a rozličných nárokov.

Už viem, ako sa píšu básne?
V elegantnej košeli s kravatou primeranej farby
a na úkor pracovného času
úradujúceho básnika.
Už viem toho viac, ako je žiaduce.

Azda na tom, čo viem, vôbec nezáleží.

Možno záleží na tom, čo neviem,
a na tom, čo som zabudol.
Už sa nepamätám na staré básne.
Postrácal som dávne nápady.
Vyrchávam ako sóda.
Chcelo by to niečo ostré.
Nech to zdvihne tlak
mne
aj príslušným miestam,
na ktorých už nechýba ani moja maličkosť.

Neviem si na nič spomenúť:
na mená,
adresy,
tváre
a bozky.
Nemôžem sa rozpamätať
na rytmus bubnov vo mne
a na rozbité kusy oblohy
za oknami kaviarní s povinnou dochádzkou.

Falšovanie básní,
krytých nadaním a aktívami bezsenných nocí,
je beztretné.

Nad naším činžiakom
zapadá prenajaté slnko.

Je čas zhasnúť v detskej izbe,
zapnúť gramofón
a načas sa vydávať za básnika.

Takto sa čaká na nápad.
Prichádza podľa cestovného poriadku
nočných spojov.
Prichádza na zavolanie ako taxík.
Je to ten, na ktorý čakám?
Je to ten, ktorý očakávajú odo mňa?

Koľkoveršové nápady sú práve v móde?

Neviem.
Nepamätám sa.
Už viem iba, koľko platia za verš?

Filmová predpoveď číslo jeden

Z leta sú najkrajšie
vlajky všetkých krajín vo vetre.
Vejúce farby v dlhom rade.
Akoby život
bol iba veľká slávnosť
na terase hotela zo skla a lesklého kovu.
Akoby rozpory sveta,
hlad
a vojny
boli len slovami
z čiernobielych novín.

Ľahučko dýchame
pruhovaný ranný vzduch
podčiarknutý doznievajúcimi vôňami
polnočných parfumov,
ligotavých nápojov,
nezvyčajných jedál
a bezstarostných cigariet.

Aké príklady nám dávajú
dvíhajúce sa trupy lietadiel?
Čím sa nám prihovárajú
viacjazyčné oznamy leteckého dispečingu?
Nevieme.
Zabudli sme.
Ešte stále sme nič nepochopili.
Celkom nič.
Optikou palubných okien
bez záujmu pozorujeme zmenšovanie sveta,
vynechávanie detailov,
a len tak mimochodom sa učíme rozumieť
duševnému životu vtákov,
osvojujeme si ich neomylný zmysel
pre závratné výšky,
rýchly pohyb
a správny smer.

Správa z festivalu

Stromy nepoznajú spánok.
Bdejú dňom i nocou,
neprestajne načúvajú dennému lomozu a vrave
i tichým nočným slovám
rozochvene blikajúcim v tme.
Dreviny dôverne poznajú
prehýrené noci
nenapraviteľných svetákov
i usporiadané sny
tých ostatných.
Nudí ich jasavý zvuk plesových orchestrov
aj matná hudba spánku.

Všetko už poznajú naspamäť
nezabúdajúce a nezabudnuteľné stromy.
Zostarli pri nich už celé generácie herečiek.
Uchovávajú v pamäti ich bývalú nevídanú krásu.
Nezabudnuteľné múdre stromy,
ktoré prežijú aj nás,
aj seba.

Festivalová odpoveď číslo jeden

Tesne pred brieždením
balansujem na horizonte detského sna.
V šere hotelovej izby
som z toho celý bez seba,
bez nálady
a bez peňazí.
Dopíjam perlivú vodu minerálnych nápadov.
Naša malá planéta
sa zatiaľ nebezpečne odchyľuje
zo svojej nevypočítateľnej dráhy
a strmo sa rúti k slnku,
ktoré nástojčivo vychádza v oknách
a oslepuje jedinou myšlienkou.

Strieborné záblesky
t'a narýchlo kreslia
na sklené tabule oblohy,
ktoré s hrmotom padajú
do prázdneho kúpeľného parku,
triešťa sa na hlavách ctihodných sôch
a čeria hladiny jagavých jazierok.

Tak nemôžem nemyslieť na teba,
keď ráno vyvoláva farebné fotografie vzduchu
znejúceho v strunách klávesových nástrojov
a zvučiaceho vo flautových hrdielkach vtáctva.

Filmová spomienka číslo dva

O polnoci
t'a premietali
dnes už naposledy
a opäť naruby
v salóne miestneho hotela.

Čistokrvné filmové publikum
dnes už naposledy
opakovalo hypnotický spánok
pri pohľade na strieborný obzor
naparfumovanej tmy.

Zápis

Na dvadsiatom poschodí
prízemného hotela
na holandskej recepcii
sme do rána nahlas spievali
neexistujúcu slovenskú pieseň.

Mala úspech.
Viac nás nepozvali.

Rozpamätávanie

Zavše sa rozpamätávam
na tristokilometrovú jazdu
taxíkom
z hlavného mesta,
na takmer zabudnutú služobnú cestu,
vykonanú spoločne s manželkou
nášho prvého kozmonauta.

Dodnes si neprestávam klásť hlúpu otázku:
Aký má táto náhodná spomienka
skrytý zmysel?

Ostatní sa pýtajú iba na to,
koľko stál ten taxík
a kto ho zaplatil.

Neviem.

Neodkladná báseň

Ustavične mi prichádzaš na um
ako neodkladná báseň
vyvracať ustálené názory na život
a meniť prijateľné predstavy o svete.

Neprestajne prichádzaš
elektrizovať
neochvejné presvedčenie,
že človek je sebestačná bytosť.
Tak žijeme stále a neodmysliteľne spolu,
ďaleko od seba
svoj dvojjediný sen.
Stále mi prichádzaš na um,
keď ma zo spánku strhávajú nálety
tém, obrazov a obrazoviek poézie.
A tak viem, že všetky veci neoddeliteľne patria k sebe
práve tak ako my dvaja.

To je tá neodkladná báseň,
ktorej pointu ma nútiš zamlčať
ako tajomstvo,
v ktorom niet miesta pre iných
a ktoré sa dokonale zaobíde bez slov
a iných svedkov.

Zlozyk

Každý deň
chodím do práce
pre moju ženu Oľgu,
aby mala za čo nakúpiť.

Musím sa usilovať.
Blíži sa koniec týždňa
a deti budú chcieť v nedeľu jesť.
Ešte sa nám nepodarilo
odnaučiť ich od tohto zlozvyku.

Obrazáreň

Ked' zhasneme,
potme sa dávni predkovia zhovárajú
o počasí.

Víria prach v salóne a v knižnici.
Nebadateľne upijajú z fliaš,
zamknutých v sekretári,
a počúvajú hudbu starých majstrov.
Obľúbili si náš nový gramofón.
Sú prispôsobiví
a majú zmysel pre sťahovanie nábytku.
Inak by sa im u nás ťažko bývalo.

Domová správa o nich nevie.
Sú neškodní.
Nepolievajú kvety
a nevykonávajú ani iné užitočné práce.
To je všetko,
čo o nich vieme.

Senza sordini

Keď vzbĺkne vzduch a zošalie var,
tak ako prízrak vstúpim do teba.
Do kvetov dážď sa ponalieva.
Hanebne iné ženy zanedbám.

Blesky v nás spravia neporiadok.
Nádherne ničiť aj nás naučia.
Stokrát ti prečítam ten riadok,
pri ktorom mávaš ruky na ušiach.

Budeš ma rúcať ako domček z karát.
Ja tebe budem zemetrasením.
Nevrav mi stále, že len hlúpo táram.

Mlčanie plameňom ti odmením.
Nech nezhrdzavie naša láska stará,
nech strach je naším dobrým znamením.

Con fuoco

Jagavo bliká neónové nebo.
Vietor si popiskuje niečo v mol.
Stále ma baví prudko splývať s tebou.
Rád som ťa v tebe náhle premohol.

Do mňa sa ohňa už viac nepomestí.
Tebe chcem blčať, v tom mi nezabráň.
Čakajú na mňa za to nežné tresty.
Hrozí mi za to jemná ženská zbraň.

Pokorne idem k tebe ako zviera,
nechať sa nehou rázne umlčať.
Dotyk mi telo neúprosne zviera.

V žilách mi tuhneš ostro ako ľad.
Predo mnou nahá sa už nezavieraš.
Rád sa ťa za to budem večne báť.

Do modra

Od rána sa neúnavne vrháme do modra,
ktorému chýba hranica medzi vodou a oblohou.
Do modra, v ktorom sa križia plavebné dráhy rýb
s leteckými cestami vtákov.
Do modra, v ktorom pomalý pohyb lodí
pretínajú ligotavé trupy lietadiel.
Do modra,
ktoré nás silou vôle
sústavne vrhá späť na piesočnú pláž
spolu s ostatnými predmetmi navyše,
spolu s mŕtvymi telami rýb, krabov a medúz,
spolu s útržkami vodných rastlín,
drobnými kamienkami,
vrchnákmi od coca-coly,
spolu s pokrčenými papierikmi
uzavretými vo fľašiach od lahodných nápojov.

Čítame stále odznova
a zo všetkých strán
tie listy bez písmen,
dokonale vybielené životodarným slnkom,
ktoré dobre vie, komu dať príležitosť a komu nie.

Čítame listy bez písmen
a zmrazujúco im rozumieme.
Čítame listy bez písmen,
oplakané spenenými vlnami,
z ktorých pochádza život,
zvuk, farby a bohyne.

Potomkyne bohýň dnes obývajú
nekonečné riviéry celého sveta.
Vyznávajú nahotu
a bohovské motorové člny, autá, pláže, apartmány,
hudbu, filmy
a predovšetkým bohovských mužov.

Pri zmrzlinárskom stánku
som sa do jednej z nich už po stý raz bezhlavo zamiloval.

Nezáleží na tom,
ale bola to tá,
s ktorou ma spája zopár zážitkov, spomienok
a niekoľko detí.
Zalúbil som sa do nej celkom
a bezozvyšku.

Zo zmrzlinárskej búdky
sa na nás pri tom usmievali nahé plagátové dievčatá
a portrét štátnika
v bielej admirálskej uniforme
na modrom pozadí,
ktoré práve tak dobre mohlo byť vodou ako oblohou
a v ktorom sa práve tak dobre mohli pohybovať
atómové ponorky ako tryskové lietadlá
a neónové ryby práve tak ako dúhovní vtáci.

Molto adagio

Starí ľudia sa sťahujú.
Pomaly a nemotorne,
nie z vlastnej vôle
a bez cudzej pomoci.
Ťažkopádne sťahujú svoj staromódny nábytok,
predpotopné názory
a neodbytné bolesti v kĺboch.

Trasľavými údmi
márne hľadajú vypínače
na neznámych stenách
nového príbytku.
Nevládzu zažať svetlo
v šere samoty a nevedomia.

Zbytočne vyslovujú všetky slová,
na ktoré si ešte s ťažkosťami spomenú.
Už im nič nehovoria
ich vlastné slová.
Nerozumejú im.
Zabudli, na čo slúžili.
Nič im nepripomínajú.

Im. Cteným a váženým osobám,
ktorým patrí úcta a vďaka.

Starí ľudia sa sťahujú.
Zdlhávo a neobratne,
neúmyselne
a celkom sami.
Ťarbavo sťahujú svoj starodávny nábytok,
prežitú názory
a dotieravé bolesti v kĺboch.

Vytrvalo a nepríjemne
sa nás dotýkajú
rozochvenými končatinami.
Tiesnivo nám siahajú na hrdlo.

Starí ľudia sa sťahujú
do nás.
Po troške a nešikovne,
chtiac-nechtiac
a vlastnými silami.
Namáhavo sťahujeme svoj zastaraný nábytok,
opotrebované názory

a boľavé kľby.
A ostatné veci,
ktoré už doslúžili.

Nenápadne a neodvratne
sa stávame ctenými a váženými osobami,
ktorým patrí úcta a vďaka.

Húževnato a skl'učujúco
pokračujeme v trvaní dejov,
plynule sa posúvame v následnosti príbehov,
samozrejme ako hodinové ručičky.

Hlavou smerujeme
kolmo dolu,
prichystaní odbit' presný čas.

A nad nami
nechápavo zíva
modrá obloha,
na ktorej vietor preskupuje jagavé zrkadlá pamäti.

Nezhudobnená báseň

Namiesto počúvania hudby
starostlivo čítame názvy hudobných diel.
Hľadáme v nich zmysel tvorby.
Pripisujeme im význam
väčší ako bezvýznamnému zvuku
hudobných nástrojov.

Kladíme vedľa seba mená skladateľov.
Porovnávame ich.
Ktoré je zvučnejšie?

Nezabúdame ani na slová
sprevádzajúce partitúry.
Zaoberáme sa nimi nemenej vážne a zodpovedne.

Dôležité sú aj mená sólistov
a názvy orchestrov.
Práve tak i koncertné sály,
nahrávacie štúdiá
a sprostredkovateľské agentúry.

A čo hudba?

Znie.

Sedem ročných období poézie

Ktoré slová patria do básní
a do prejavov
dobrej vôle?

Ktoré slová sú v nich žiadané
a bez ktorých sa nezaobídu?

Očakávame od nich bielobu predjaria
na ramenách robotníckych kabátov
a na komínoch znárodnených tovární.

Chceme v nich počuť prvý detský plač
v šume aprílového dažďa,
prenikavý hlások budúceho génia
a vodcu más.

Čakáme na oslepujúci výbuch jari,
v ktorom sa mihajú voje karmínových tulipánov
a v ktorom vánok ženie bzučiace včely
k prvým čerešňovým kvetom
a k prvým nanukom v rukách
manifestujúcich pionierov a iskier.
Čakáme na máj
oslepujúci ligotom dievčenských tiel
a blýskaním posledných striel
poslednej vojny.

Básne sa nezaobídu bez slov
prísahy
a bez letných horúčav
zapaľujúcich vatry v srdciach odvážnych mužov.

Nezaobídu sa bez jesenných bozkov v tráve,
obrastajúcej hraničné kamene,
bez bozkov, blikajúcich krvou
v prítmí zabúdania.

Chceme v nich zhliadnuť oslnivé ohňostroje,
rubínové hviezdy
a neónové svetlá
večerného veľkomesta,
oslavujúceho začiatok novej epochy.

Chceme si v nich želať
skoré stretnutie
v metropole z červeného skla,

v lôžach veľkého divadla,
či pri nočných fontánach,
hýriacich všetkými farbami.

Je toho dosť,
a predsa to nie je všetko,
čo sa zmestí do básní
a do prejavov
dobrej vôle,
pretože v každom slove tlie ekrazit poézie
a pretože poézii patrí viac
než sedem ročných období.

Jesenné ráno

Hlási sa nádcha.
Nikoho neminie.
Zmocňuje sa národných dejateľov,
nešetrí personál bánk
a zahniezdňuje sa v nosoch operných sólistov.
Je sychravo.
Pracujúci používajú
rozličné druhy
motorizovanej dopravy.
Medzi nimi básnici,
každý podľa občianskeho povolania.

Len náš kurič sa najradšej kníše
na modrom bicykli
a myslí na cirkusovú manéž.

Jesenné zátiešie

Ťažké jablčné bombardéry
nám útočia v záhrade.

Vietor roznáša dym bojísk
a hmlu kompostových jám.

A my chladnokrvne
triedime padlé
jablká.

Jesenná prísaha

Mierových generálov
aj v tieto dni
trápi osud sveta,
reuma
a zdravotný stav ich synov,
ktorých ohrozila
čestná povinnosť.

A my sa práve odznova začíname
učiť chodiť, hovoriť a myslieť.
Zisťujeme, že tie desaťročia,
ktoré sme premárnili doma,
boli čírym omylom.

Nadobúdame predpísané vlastnosti,
krásne podobní tým,
ktorých nám doteraz
nik nedával za vzor,
a ešte krajšie podobní
drahým mechanickým hračkám
z luxusných výkladov.

Ved' koniec koncov,
ani my nie sme najlacnejší.

Tak prisaháme!

Z prezenčnej služby

Tento rok
vstávam
akosi neskoro
o tretej nad ránom,
keď teplomilné rastliny a vtáctvo
dopíjajú tmu
pomaly a odovzdane.

Nádherný starý park
mlčí,
namiesto milencov
sa ním nečujne posúvajú obrysy stráží.

Muži v zálohe
okrášlení deťmi a vrúcnyimi ženami
zatiaľ nerušene spia
v bytoch rôznej kategórie.

Farby

Farby nemôžu dýchať
jedna bez druhej.

Láska farieb je nemilosrdná,
bezohľadná a krutá.
Spaľuje všetko a všetkých.
Láska farieb je nákladná.
Stojí nás všetkých veľmi veľa.

Farby.

Azda v ich jestvovaní
prebýva nesmrteľnosť.

Nemôžu žiť jedna bez druhej.
Pestré a nádherné,
skvostné a vznešené,
slávne a cnostné,
hrdé a skvelé
farby uniforiem.

Pax militaris

Mier nie je ženské rojčenie.
Mier je boj.

Mier neprebýva v slovách.
Mier čaká na svoju príležitosť
utajený v raketových hlaviciach.
Najrýchlejší mier.
Šíriaci sa nadzvukovou rýchlosťou.

Chcete mier?
Majte si ho.
O niekoľko sekúnd
vás zasiahne.

Trvalý a najsilnejší mier –
- mier o sile tristopäťdesiat tisíc ton trinitrotoluénu.

Reportáž spod oblohy

Rád čítam reportáže
spod oblohy,
po ktorej vánok rozfukuje obláčiky motýľov,
lupene kvetov
i vône dozrievajúcich jablák a dievčat.

Rád sa pri nich ľakám
nečakaných slov.
Rád sa ľahko poburujem
nad drobnými nehoráznosťami počasia.
Mám rád svoje jemné rozhorčenia,
nežné spory
a na záver kávu
alebo šampanské.

Rád čítam reportáže
spod oblohy
vyššej ako najúchvatnejšie mrakodrapy
a televízne veže.
S nádejou k nej dvíham zrak
pokazený nadmerným čítaním.
Koľko strachu, obáv a nedôvery
je v nádeji krátkozrakých tvorov.
Bojíme sa blankytného neba,
úpenlivo ho pozorujeme radarmi a teleskopmi.
Mierime naň hlavňami
protivzdušnej obrany.
Bojíme sa vzduchu, vtákov a balónov.

Z druhej strany za nás oblohu strážia
meteorologické družice a medzikontinentálne strely.

Rád čítam reportáže
spod oblohy.
Myslím pri nich na svoju budúcnosť
generála s krásnymi lampasmi,
dojemne pripomínajúcimi teplákovú súpravu Adidas.
Myslím na veľkolepé ohňostroje vojen,
ktoré som ešte nestihol vyvolať ani prehrať,
a preto v nich zatiaľ zásadne iba víťazím.

Rád čítam reportáže
spod oblohy,
na ktorej vietor napína purpurové plátna
večernej fantázie
vynikajúcich stratégov.

Vôbec rád čítam
po sebe.
Zo všetkého najradšej
svoje meno
zapísané zlatými literami
v dejinách vojen,
v tej najpôvabnejšej literatúre,
ktorej sa vyrovnajú len roztomilé mapy
štábného zemepisu.

Rád čítam reportáže
spod oblohy,
plnej hviezd, stíhacích lietadiel a rakiet prvého úderu.

Pred spaním neúnavne čítam
a vo mne sa sladko rozoznievajú poplašné sirény,
tá najdokonalejšia hudba,
ktorú človek zložil na oslavu 20. storočia.

Aktualita

Aj básnici podávajú
zlepšovacie návrhy.

Týkajú sa najmä využívania
ligotu hviezd,
pohybu mihalníc a motýľov,
iskrenia zamilovaných osôb
a ťažnej sily múz.

Okrem toho navrhujem
novinku do domácnosti.

Dajte si zaviesť
do moderných kuchýň
neuroparalytický plyn.

Uľahčí vám prácu
a zbaví vás všetkých starostí.

Kasárenské parky

Kasárenské parky
ochraňujú hudbu mesačných nocí,
vánok v perí holubíc
a nečujné spevy nemých sôch.

V kasárenských parkoch
v rozpore s platnými predpismi
dievčatá pri prvých nesmelých bozkoch
nádherne a pomaly padajú do bezvedomia
podobné sladkým plodom ovocných stromov,
ktoré si len na okamih uvedomujú
zmysel pádu.

Kasárenské parky
ochraňujú pády dievčat
z hviezdnej oblohy,
ich balet v ligotavom povetrí
a chvenie ich prebúdajúcich sa tiel.
Chvenie,
ktoré tak nástožčivo otriasa
betónovými panelmi
pod ťažkými topánkami nastúpených jednotiek.
Chvenie,
ktoré lomcuje bojovým svedomím
profesionálnych majstrov zbraní.
Výborným svedomím
vyznamenaným za vernosť a statočnosť.
Svedomím prvej triedy.
Rýchlym a naolejovaným svedomím,
pripraveným okamžite zasiahnuť
v ktorejkoľvek časti sveta,
kde budú ohrozené záujmy
moderných pozemských bohov,
tých vševědúcich a všemohúcich tvorov,
prostredníctvom ktorých ľudstvo začína chápať
svoj nepochopiteľný osud.

V kasárenských parkoch
o polnoci
nahé námesačné dievčatá
pochodujú svoj skvelý parádemarš
za zvukov dychových orchestrov,
nepříčetne hrajúcich najlepšie boogie-woogie
všetkých čias
a všetkých váhových kategórií.
Nebohým generálom

sa pri tom sníva
víchor v krídlach dravých vtákov,
trepot zmoknutých zástav v nečase
a iné krásne rozmary,
o ktorých dôstojne a navždy mlčia.

O papieri

Držitelia zbraní,
namierte svoje skvelé nástroje proti nedbanlivcom,
ktorí odmietajú uctievanie písomností.

Ostatní,
odovzdajte motorové vozidlá.
Použijú sa na prednostnú prepravu papiera.

Papierová rasa
je prirodzene nadradená.

Dejiny papiera
nemožno spájať so všedným príbehom ľudstva.

V papieri
je skryté tajomstvo
božskej predhistórie
panovníckych dynastií.

Preto zmeny listín
tak ľahučko mätú tep.

Základy života na našej planéte
potvrďuje overený prvotný spis.

Zákonná

V zmysle a dvojzmysle
básne číslo deväť
z roku 1985
sa primerane mení a dopĺňa
báseň číslo tri
z roku 1862.

Táto báseň
nadobúda účinnosť
dňom zverejnenia.

Milión rokov radosti

Básnici milujú písanie,
písmená, nápisy a písomnosti.

Neverte ich úradníckym dušiam,
ktoré sa márne zahaľujú
dažd'ami farebných sklíčok,
ligotavým prúdením vzduchu
a oslňujúcimi haváriami zrkadiel.

Oveľa radšej majú
návrhy koncepcií,
dôvodové správy,
lektorské posudky,
honorárové predlohy,
výplatné pásky,
účty všetkých druhov
a záverečné hodnotenia.

Zo všetkého najradšej majú
zápisy príchodov a odchodov zo zamestnania,
výkazy práce,
dennú poštu,
písomné vyjadrenia
a mnoho iných krásnych maličkostí,
pre ktoré sa oplatí žiť.

Osobitným potešením
sú porady, aktívy a schôdze,
podujatia, školenia a oslavy.
Povznesenosť a nevšímavosť
nadriadených,
práve tak ako ich neomylnosť,
ktorá tiež stojí za to.

A tak ma neprestáva prekvapovať
zopár nepochopiteľných vecí.
Medzi nimi láska k drahej manželke, drahým deťom,
drahému bytu, garáži a záhrade.

Nad'alej sa ľakám
tých spomínaných dažd'ov farebných sklíčok vo mne,
pulzujúcich komét
a zvonivých lún zo striebra.

Dodnes sa bojím
nečakaných výbuchov svetiel,

nárazov planét,
náhlych telefonátov z hotela Lux
a pádov zrkadiel z jeho najvyšších poschodí.

Chodec s absolútnou prednosťou

Prežiť život
bez auta.
Byť pomalší ako trolejbus.
Byť unavený.
Meškať.
Nemôcť dohoniť mesto.
Nestačiť dosiahnuť seba.
Byť chodec.
Úplne a bezo zvyšku.

Predpisom podliehať
celkom zanedbateľne.

Nevýslovné slová

Neúnavne vyslovujeme slová,
kým pod pamätníkmi detstva
jarné záhrady
kvitnúcimi čerešňami
napodobňujú sneženie
a zvuk hudobných nástrojov.

Húževnato sa vyjadrujeme.
Nič nás nezastaví
a pred ničím sa nezastavíme.

Neurčitosť počasia.
Neviditeľnosť farieb.
Nepočuteľnosť hlasov.

Vytrvalo snujeme listy
bez odpovedí.

Neprestajne píšeme
odznova a nanovo
stále tú istú
jedinú báseň na svete.

Pavol Janík
Hurá, horí! (1991)

Som s vami

To som celý ja –
výška 180,
miery 108 – 83 – 107,
vážnosť 73,
päť vojenských odborností
a ešte viac civilných,
vlasy hnedé, oči zelené,
narodený pri príležitosti
maďarského povstania,
ostýchavý a pokrstený,
ženatý a trojdetný.
Netepem po anglicky,
ale som svetový.

Posielajte mi obdivné listy,
pozdravy a dary,
knihy a obrazy,
sochy a slaninu,
chľast a kvety.
Podporujte svojho básnika,
ktorý sa za vás správa
ako idiot.
Napíšte mi
na moju európsku adresu –
Slovensko.

Volajte mi,
všetci, ktorí ma milujete,
ktorí nemôžete bezo mňa žiť,
alebo aspoň umrieť.
Volajte číslo 314 212,
môj telefónny automat
bude dvíhať denne 24 hodín.
Nehanbite sa za svoje city.
Boh sa na vás díva –
spravte konečne nejakú hlúposť.
Vycálujte dačo na moje konto
SŠS 3478228.
Poukážte na môj čistý účet
svoje špinavé peniaze,
budem ich celé dni a noci prať.
Môžete sa spoľahnúť,
že ich prehajdákam ja sám
na rozdiel od iných
dobročinných zbierok,
Alwegov a ďalších podvodov.

Čakám na vaše listy,
duševné výlevy
a odporné prachy.
Ja viem,
teraz sa všetci
lepší ľudia pohoršujú,
že sa tí horší nepolepšili.
Môžu si trhnúť
chlpatými nohami.

Rozhovor s nikým

Človeče, ktorý si na zemi
od roku 1956 nášho letopočtu,
vydrž ešte chvíľu
s mojimi telesnými chemikáliami.

V oknách už explodujú sklá,
na nebi vtáci
a v parku ďalšia socha
akéhosi muža.

Pod stolom
plieskam čiernymi krídlami,
erdžím a hrabem kopytami.

Kam sa to potácam?
Stále iba do súmraku
na dne perlivého vzdušného oceánu,
v ktorom dážď stúpa nahor
spolu s bleskami.

Žijem naopak
a čoskoro sa narodím
do svetla,
z ktorého iní prichádzajú.
Opäť sa blíži raj na zemi
i na vode.

Ďaleko od stromu
je jeseň
akoby bola nedel'a.

Vietor napína oblohu,
ktorá by ľahučko uletela
nebyť konárov,
čo ju pribodli k lesu.
Aj ten sa chce vzniesť
do povetria
v zelenom jase
bengálskeho ohňa.

Jablone majú hlavy
plné sladkých tajomstiev
a noc ako mína
striehne v podzemí
- ešte krok
a v okamihu vstúpi na nebesia.

Svet sa opakuje,
ale bezo mňa.

Správa z provincie

Koľko stojí koruna,
tu v obkľúčení
najškaredších žien na svete,
v ktorom sa zachraňujem
tvojou fotografiou?
Západonemecký básnik,
ktorý si myslí, že Bratislava
je v Juhoslávii,
vie, že v nej žije Dubček,
a ešte sa zaujíma o to,
či je Havel na slobode.
Jeho veršíky o Londýne
a iných európskych metropolách,
o rozmeroch a tvare
jeho písacieho stola
mohli zostať na ňom.

Zmocňuje sa ma zúfalstvo
pri cirkusovom umení spasiteľov
kričiacich do mikrofónov
nepochopenie seba a druhých,
starosti so sebou a s ostatnými,
pri kabarete bláznov
smutných z toho, že sú.

Manekýn v reverende
sa potichu vytratil.
Pred polnocou v hoteli,
obývanom neduživými básnikmi
a svalnatými držiteľmi
služobných zbraní,
z návalu liehu, adrenalínu
a hormónov
vytryskol neutíchajúci výskot
v sprievode harmoniky.
Široká, dlhá a bystrozraká
ruská duša – zahmlená
štyridsaťstupňovou horúčavou
moskovskej vodky
dospevuje svoje ponášky
na Vysockého.

Obyvateľov
socialistických krajín
neobsluhujeme.

Proletáři všech krajín,
rozíďte sa!

Hra na hrane ničoho

Zo spoločenského obleku
mu trčia ruky ako z montérok.

Muž na pohon mesačného platu.
Neúnavne sa zaujíma o všetko
a neoblomne nerozumie ničomu.

Inak je to chlap,
ako sa patrí,
ženské srdcia láme
ako zápalky
a žiadnej neprezradí,
čo má na duši.

Tak rád by odhalil
všetky ženy sveta
a ich pravé úmysly.
Tak rád by získal
rukolapný dôkaz
o ich nevine.

Zo spoločenského obleku
mu však zatiaľ iba visia
bezradné prázdne ruky
a v bubline hlavy
sa perlí zakázaný smiech.

Súdržka poručík pani V.

To pre vás na jar
kvitne orgován.
Zahalená v cigaretovom dyme
spomínate na nádherné
päťdesiate roky
svojej nenávratnej mladosti,
na slnečný deň v Harmónii
v rozkvitnutej záhrade
konšpiratívnej vily,
na čerstvú krv sliepky
na pivničných stenách,
ktorá každého hneď pri vstupe
priviedla k rozumu.
Len spisovanie toľkých priznaní
vám robilo menšie pravopisné starosti.
A potom ste mohli odísť
- na vlastnú žiadosť.
Všetko sa skončilo.
Zabudnite.

A tak ste sa ocitli tu
a spomínate.

Neskôr sa v novinách
objavila fotografia muža,
s ktorým ste sa už stretli.
Z tej duše,
plnej cigaretového dymu,
ním pohľdate.

„Veliteľ má byť
železný muž,“
nežne vravievate
temer ešte deťom,
„a nie taký sraľo,
čo sa podchvíľou rozplače
od dojatia,
keď zbadá pionierov s kvetmi.“

A potom dlho, dlho
plačete,
keď tí chlapi odchádzajú
do civilu.

Všetko sa skončilo.
Čelom vzad!

Listy z popola

Komu sa klaniaš
a kto sa klania tebe,
bohorovný človeče?

Čie meno si si márne vzal?
Spomeň si na deň,
keď ťa počali
v posvätnom prítmí
štátneho tajomstva.

Ctil si policajný úrad
svojho otca.

Možno si myslíš, že si nezabil
a bol si verný sebe.
Zdá sa ti, že si nekradol
a krivo svedčil
iba proti perohryzom.

Manžieliek a majetkov druhých
nebolo ti treba,
za básne k rozsudkom
platili ťa dobre.

Nemá ťa, čo trápiť
a tí, ktorých má,
mlčia.

Bezplatné používanie vetra

Potichu a nežne,
akoby sa nedotýkali zeme
ani ovzdušia,
obchádzajú náš nájomný dom
prchavé bytosti
podobné poštovým doručovateľom
povýšeným do hodnosti
svätojánskych mušiek.

Od nepamäti neplatíme účty
za nočný vzdušný prúd,
vyvolaný zrýchleným tepom
dospievajúcich dievčat
a čistokrvných psov.
Nemáme vyrovnané poplatky
za vánok
rozpútaný pohybom mihalníc.
Neplatíme za prievan
zvírený zátkou z fľaše sektu.

A odrazu nastáva bezvetrie.
S rukami na ušiach unikáme
pred neznesiteľným tichom
v korunách stromov.
Vzduch
zadržiavaný v balónoch,
vzducholodiach a bublinách
odmieta vypovedať.
Všetci mu môžu fúkať.

Strácame reč
pri striptíze našej domovníčky
na priedomí.

Uboené hlavy si kladieme
na rozpísané listy na stole
po stručnom súhlase revolvera.

Takto vo mne každú noc
zhárajú letecké mapy vzduchu
a zmocňuje sa ma úzkosť
bezkrídlych vzduchoplavcov.

Okno sa však už nedá zavrieť,
treba ho upchať
svojím telom,

svojím letom
po zhasnutej oblohe.

Večerný hlas vlhkej kože

Bezfarebnými očami
pozoruje súkromie cudzích ľudí,
majster načúvania
detských skladbičiek
pre klavír a clivé večery,
lyrických spovedí
jesenných stromov
a dôverných rozhovorov
odlietajúceho vtáctva.
Obchodník s náladami
papierových ruží.
Večerným hlasom vlhkej kože
sa prihovára všetkým ženám
priamo do vlasov.

Dotýka sa nás – ušami
na dverách koncertných siení,
prstami na hmatníku hrdla
opernej hviezdičky.

Bedlí nad nami
- večný a slizký,
platený z našich daní,
práve tak ako výstavba
nevyspytateľných ciest,
lemovaných alejami
ostnatého drôtu.

Opatrujeme ho v srdci,
ktoré nám ho vstrekuje do žíl
ako smrteľné dávky
súcitú, vôní a dažďa.

Pokrvný tlak

Severozápadne od nášho domu
v povetří štvorcov I-9 a I-10
mám svoje mŕtve schránky.
Vdychujem do nich
najtajnejšie želania.

Samočinný vietor
ich prekladá do neznámej reči
parfumov
a nealkoholických nápojov.
A predsa im rozumejú
na jednom mieste na svete,
kde nesplniteľný obsah
mojich mŕtvych slov
žije v pamäti pokrvného tlaku.

Zmluva o prímerí duše a tela

Myslím na pamiatku zosnulých
mäsiarov a remeselných vrahov.
Oslepuje ma ich bieloskvúca, hygienická,
profesionálne dokonalá smrť.
Ich odblanené a vykostené duše
pripomínajú lampióny
zhotovené z detského dychu
a dúhy obklopujúcej
najnežnejšie slová,
pošepky vyslovované
do mrazivého povetria.

Myslím na pamiatku zosnulých
taxikárov a čašníkov.
Dojíma ma ich osud vykupiteľov
tohto nepredajného sveta.
Ich abstraktné duše
na heslo
a na štvorpercentný úrok.
Ich výherné
a konvertibilné duše,
rozmnožujúce sa bezhotovostným stykom.

Myslím na pamiatku zosnulých
prostitútok a udavačov.
Na ich verné, číre,
trocha vyľakané oči,
absolútny parabolický sluch
a elektromagnetickú pamäť.

Ich uzímené dušičky sa chvejú
v modrastej hudbe
mesačného svitu.

Po mojich vnútorných sklách
steká horiaci lieh.
Stratil som kľúče od seba.
A tak sa bezmocne prizierám,
ako vo mne vyhasína
čias neznesiteľná duša –
nezmyselná a ligotavá
ako nočné mesto.

Záber číslo 239

Tak už mám pred domom
zaparkovaný
novučičký strieborný
kontajner na smeti.

Sídli v ňom
boh nášho blahobytu
a ochraňuje túlavé zvieratá
a nehodných ľudí.

Kladnokrvne

Minister zahraničných mien,
miest, zvierat a vecí,
založený ad acta na princípe
bezdrôtovej telegrafie,
zložený zo zvyškov
oficiálnych úsmevov a obedov,
naložený v úradných hodinách
do služobného liehu,
vložený do trezoru
neznámej švajčiarskej banky,
položený ako otázka
bez odpovede,
doložený niekoľkými
nepriamymi svedectvami,
inak vyložený poklad
a vkladný hrdina,
voľne zameniteľný
na tretích trhoch.

Strom v prvej osobe jednotného čísla

Raz večer
strom si to uvedomil:
sám sebe strom si.

Myslím, teda strom.
Strom sebe ľahostajný.
Strom smutný a práceschopný.
Strom navyše a úplne zbytočný.
Strom ako každý.
Strom zaujatý myšlienkami.
Strom umierajúci postojáčky
a po maturite.
Strom promovány a v zálohe,
zamilovaný a vrtošivý.

Tak strom sa sníval stromu,
až strom sa z tohto jedného dňa
načisto zbláznil.
Strom z toho úplne hotový.

Zlomok

Všetci sme nejakí.
Skladatelia hudobní,
maliari so sochármi akademickí,
herci zväčša populárni
a spisovatelia
slovenskí.
Tak nám treba.

Pán Boh nám za to dá
večnú slávu,
aj keď sme skôr na baby
ako na niečo iné.

Múdrejší o tvoju smrť
(1. verzia)

Na obrazoch a na známkach
sa mení ročné obdobie,
opadávajú listy,
prší, sneží.

Stromy z nich
nám prerastajú do spálne
a mŕtvi zostávajú s nami,
nemí ako výčitky.

Slovenský challenger
Modlitba za zdravý rozum
(Miroslavovi Válkovi na cestu)
(1. verzia)

Tak už si vzlietol
k svojim hviezdám
- smrti zahryznutý
do horiacich vlasov
z prvotriedneho nylonu.

Osamelý pútnik
v neviditeľnom skafandri
potichu nám stúpa do hlavy.

Kapitán musí klesnúť na dno,
aby prišiel na to,
odkiaľ fúka vietor
a kde more pramení.

Noc dlhá ako limuzína
nám pláva oproti.

Zomreli vo mne
predminulé luny,
zhasli sa ruže,
rozkvitol čierny atrament.

Na západe svitá
vševidiaci laser
a vševediaci heroín.

Tak už sme došli do predsiene neba.

Vyzuj sa, človek,
budú nás súdiť
všetky naše ženy,
lásky a čudné náhody,
krv bude pršať
do záhrady duše,
iskriť sa bude za oknami
z elektrickej ohrady.

V našich sklách
krátkozraké blesky
vstávajú z mŕtvych.

Zhasni si hlavu,
čo ťa nepáli.

(30. januára 1991)

Jesenné muchy

Kam sa podeli
naše ľahučké jarné muchy?
Športového tvaru,
nepochopiteľné
svižné lietadielka
neúnavne narážajúce do okien.
Priehľadné
aerodynamické muchy,
pochádzajúce z kryštálikov
posledného snehu
a z jasu zubatého slnka.

Už sa pominuli
aj letné dobrodružstvá
stíhacích múch,
vybavených najmodernejšími systémami
elektronickej špionáže.
Odmlčali sa
ich prúdové motory,
predznamenávajúce úľavu
letných búrok.
Skvelé motory
na perlivý pohon
chladených nápojov.

Po ťažkých stratách
z posledných síl
namáhavo štartujú
neobratné ťarchavé
mušie bombardéry.

Je nám z toho úzko.
Cítíme ako v nás
nastáva tichý, zádušný čas
muších dušičiek
a zimnej údržby sveta.

Diminuendo

Rozochvievajú ma
jagavé februárové hviezdy.
Tony neplánovaného snehu
a prekročené záväzky počasia.

A ešte májové blúznenie farieb.
Zmocňuje sa ma zápal čerešní,
náhlych úsvitov
a západov slnka.

Tak zháram v predtuche
neodvratného leta
a nezadržateľných vodometov.
Vánok do zbláznenia opakuje
rastlinný peľ, nektár,
triašku blizien
a vlhké zákutia ľudských tiel,
nebezpečne zoskupených
blízko seba.
Máj ma vždy skolí
ľahkým úderom pod pás.
Vietor do prasknutia napína
priehľadné transparenty
dievčenských túžob
a mužných želaní.

A predovšetkým vo mne tľpnu
októbrové obavy úrody.
Úzkosť padajúcich listov,
strach napoly mŕtvych polí.
Ťaží ma osud orechového dreva.
Sužuje smútok kaluží.
Posledný súd sa práve začína.

Zo skríň si vyberáme
obnosené duše
a znášame ich do chemických čistiarní.

Libratislava – Moskvas a spat'

(klobásnická treportáž)

Lietadlokál IL-154 opristál
na Šeremetievcevej plochechule
presnežne podľa popletového náporiadku.
Po kvapasovej kontrolejbus
kozačal Festivalec tvorivejár mládeženatých
socialistickýchali okrajín Európytliak, Áziedol a
Pepsi-colatinskej Vetrolameriky.
V programenách snechýbali
pravýdatné zraňajky, bledobedy a človečere,
návštevalibuk dvakrát dva decirkusu,
kooperadlo kniežatevný Igorila
so žabielym drakoňom
na somárealistickej podnoscéne,
ba ani karmínus záhradevätňást'
prístupňov Skorocelzia.
Vetchýbalo nám všakvárium zanevreckové.
Ach, šľapeniazeleň, ach, trápeniazemiak!
Do Modlitbilisi sme sa treptešili kalamárne.
Ukradnešli sme zabudnikam.
Nešlimbora sme nikamarát.
Blondvlastne sme hrôzašli
do Zbojasnej Monopoľany chlapozriet' bágrunt
grófabrikanta Tupoleva
Nikolajevičapníka Vzlietolstého.
Zmrkli sme aj zavlupanec a záhrobilie
Slaborisalámu Drepasternakamión.
Popiliny sme trochalupy vodovodky
a zhliadliberál kopustili
napodivadelných predstavebníc.
V snehoteli sme arabsolvovali
svrbeniekoľkonvaliniek kolokviumení a
švábilaterálnych skorokovaní.
Zlúčastnili sme sa klebetsedy
v hektoliterárnom inštinktúte
Minima Mágorgéhorčicu a
spotvorenej zhodiny klopohybu
v zdívadelnom mučilišticuje.
Čľuponiektorí, tedarujeme klobásnici,
sme krvystúpili
aj na poznámedzinárohodrednom
večereproduktore chlapoézie
v mestkomega kĺbe nezaspisovateľov.
Šťaveľkou udalkosťou sobola
vernimasáž mladýchali výtvarníkovorobotníkov
v ústavorednej výstatočnovnej pasieni.

Rosamozrejme, soboli sme aj v trikinie
a v Kremlimonáde.

V kimonoci sme zavšekom
pávystrájali na diskontinuitéke.
Keď sa občas premenaplnil,
prevrátili sme sa vodovodomov
splní konezabudnuteľných vodovodojmov.

Z neodoslaných telegramov

(1. verzia)

Na streche Ermitáže
balansujú námesační akrobati
leningradského cirkusu,
hrdinovia práce
a národní umelci federácie.
Picasso freneticky tleska
piruetám upratovačky
z neďalekého múzea.

A vo mne sa začínajú
trocha modré Vianoce.
V hotelovej izbe sneží
hmlistá vôňa - tvojho
nekonečne vzdialeného parfumu.
Klesáme na tele,
kým v nás stúpajú
ceny nočných telefonátov,
vlny súkromných zemetrasení
a okraje oceánu krvi
po krivke opusteného pobrežia.

Oneskorený pozdrav zo Sutomora

Na ulici Vuka Karadžiča
na rohu,
na streche zaliatej jasom,
dvaja muži popíjajú drink.
Je to riadna drina
v tomto počasí.
Alkohol ako spomienka
sa vzpiera vôli človeka.
Ale hlt za hltom,
pohár za pohárom,
a je z toho jedinečná vidina.
Nad všetky tie prázdninové sny,
na tretie poschodie
dvojpodlažnej vily
sa nast'ahujú modrooké
fotografie
z blízkej nudistickej pláže.
Budeme ich hladkať,
lepiť na štyri steny
našich štvorrozmerných duší,
neotapetovaných,
plných nočných motýľov
a zelenkavých jašteríc,
našich neprenosných
jednorazových a ľahkozápálnych
papierových duší
ustavične meniacich svoje skupenstvo
ako súmrak blčiaci v akváriu
detského spánku.
Ako je to pevne postavené,
vzdychnú si priezračné príznaky
nebeskými a morskými očami,
a koľko sily
potrebuje taký rum.

Načo sú nám veľké svaly,
keď v nás niet ani kúska železa.

Podpiš zmenku

Slopal by som, ale nemám za čo,
požičať si nemám od koho.
Podpiš zmenku, keď máš prázdny vačok,
keď si sa už na viac nezmohol.

Podpiš zmenku, podpiš zmenku, ďalšie...
Ani toľkých veriteľov niet,
kam som to ja, kam som to ja zašiel?
Odtiaľto sa nedá vrátiť späť.

So mnou je už všetko celkom jasné,
aj tie zmenky, aj tie obchody.
Amen, amen, už len skočiť do vody.

Óda na radosť

Kde sú tie staré básne?
O čom vlastne boli?
A komu na nich záležalo?

Niekde v nás
z nich zostala
časovaná nálož v Norinbergu,
frankfurtské porno-kino,
coca-cola naproti Moulin Rouge,
Lenin v marseillskom výklade,
vyblednutá pohľadnica Côte d'Azur,
doklady ukradnuté v Ríme,
nevyvolané fotografie
šikmej veže v Pise,
noc vo Florencii,
bolognski buzeranti,
holuby o šiestej ráno
na námestí svätého Marka,
zmaľovaná colníčka
vo vlaku z Viedne
do Devínskej Novej Vsi.

Kde sú tie staré básne?
Už ich nik nenapíše.
Nikom nikdy na nič neboli.

V Európe náhle vypli prúd.
Nastala tma, tá, ktorá bola
pred objavením svetla.
Popamäti chodíme
po plafóne nášho bytu.
Deti sa nám smejú zo spánku.

Pri vchode nikam
nám raz vrátia vstupné
za život,
ktorý stál za to,
aj keď nestál za veľa.

Len smrť sa nevypláca.

Predĺžit' si rozum

Chvíľu som váhal,
kadiaľ sa vchádza dnu.
A potom toľko zrkadiel
ako po smrti alebo počas nej.
A toľko neskutočných dievčat
v tej plytkej hĺbke skla.

Tam, kde som vstúpil naposledy
ešte ako chlapec s portrétmi
Pierra Bricea a Lexa Barkera vo vrecku,
je dnes okno malej vinárne.
A nad ním ustavične trvajú
výstražné znamenia
červených pelargónií.
Tie neúprosné semaforey,
ktoré mi nedovolia
hovoriť v smere vetra
a odvrátiť sa,
keď sa ku mne blíži múr.

Dorástol som
do výšky platu,
dĺžky dlhov,
mernej dejepisnej šírky
a do veľkosti,
kde sa začína dobová diéta.

Teraz mi už rastú len vlasy,
pomaly a celkom zbytočne.
A tak som prišiel
predĺžiť si rozum
a zbaviť sa kúpnej sily
bezmocného Samsona.

V zmysle Starého zákona

Tak vzniká dvakrát
najprv ako človek,
a potom ako žena.

Aj žije dvakrát
najmä ako žena
a zavše ako človek.

Lebo tak bolo napísané,
a aby nebola priveľmi múdra.

Prísaha na sklonku tisícročia

Som pripravený
nasadiť i svoj život
na dosiahnutie víťazstva.

Ako ľahko
sa človek stáva nesmrteľným
a ako rýchlo
hrdinom.

Pri stole

Lazaret poľných kvetov
vo váze.
Toľko bieloby
až z toho tuhne v žilách krv.

Tak vedno vädneme
odtrhnutí
od života.

Exegi monumentum

Žasnem nad skromnosťou
zbohatlíkov a básnikov.

Milujem pokoru tých,
čo si stavajú pamätníky
alebo aspoň garáže.

Koniec predstavenia

V divadlách padajú už opony.
Je mi tak nevýslovne ľúto.
V duši mi potichučky zazvoní
maličký zvonček zvaný smútok.

Už tváre hercov miznú v zrkadlách,
kostýmy bezducho už visia.
Posledná nádej dávno zapadla,
na horšie časy sa v nás blýska.

Tak už z nás vynášajú kulisy,
takto sa končia predstavenia.
Už netešia ťa slová: dobrý si,
už ani kvet nič neznamená.

Kam vlastne vedú cesty za slávou?
Každý z nás čaká na svoj taxík.
Potichu hasnú hviezdy nad hlavou.
Nik nie je super, naj a maxi.

Nokturno pre diabetes

Na oblohe sa zjavujú
diakritické znamenia
nesmrteľného Dia.
Križujú sa v nás
dialógy diaboliek.

Ó, božská Diana,
ochraňuj naše diagnózy,
repné kampane a ropné polia.

Zachovaj v nás to diapozitívne
a učíš nás diametrálnymi.
Diagramy smútku
a diamantové diadémy
kladieme k tvojim diagonálam.
Ach, dialektika dialekvárov.
Do diárov si zapisujeme
našu poslednú hodinu
a termín našej posmrtnej diaspory.
Aby sme nezabudli zomrieť,
a naposledy sa dôkladne rozptýliť.

Syn mŕtveho a synovec zomierajúceho kráľa, ktorí nikdy neboli

*S láskavým dovolením pána Shakespeara,
ktorý si, mimochodom, na takéto zdvorilosti vôbec nepotrpel.*

Byť aj nebyť – o to ide.
Byť iba po Břeclav
a inde ako kedy,
skôr nie, než áno
a za Ašom už nebyť celkom iste
pre celý svet a jeho okolie,
nebyť pre OSN a Austrálčanov,
kanadských Eskimákov
a nemeckých doktorov filozofie,
nebyť v oxfordskej angličtine
a byť v nej zároveň,
nebyť v nej ako človek,
národ, krajina, ani reč,
nebyť ako meno
podstatné ani úplne nepodstatné
a načisto prídavné,
nebyť ani slovo,
a predsa byť čudnou koncovkou
v názve vlasti,
ktorej územie
podľa Shakespeara obmýva more
a o ktorej hlavné mesto
sa uchádzajú tri mocnosti,
možnože sme planktónom
v slanej vode hraničiacej
so zdravým rozumom,
akiste v nej máme svoj domov,
azda v pomenovaní otčiny
znamenáme čosi ako zem a či dačo také.
Je dôstojnejšie znášať žarty osudu
alebo skoncovať so sebou?
Zomrieť a usnúť - nie menej a nie viac
- zánikom prejavíť svoju vôľu,
dať sa na známosť ako výkrik,
zapísať sa ním do dejín,
čo nevšímavo plynú
cez nás i proti nám,
cez naše ubolené duše
a súženia od výmyslu sveta,
bez ktorých sme nemysliteľní,
to by bol vytúžený cieľ?

Skonat' a zhasnúť
pre nás navždy všetky slnká,
spať a možno snívať –
a práve v tom je zakopaný pes!
Aké sny by nás desili,
až sa sami seba zbavíme,
to nás trýzni a odrádza,
udržiava pri živote mŕtvych
a takých, ktorí nikdy neboli.
Veď kto by strpel byť ničím,
ani nezačínať len prísť vhod,
ak treba na dakoho niečo zvaliť,
keď sa treba na niekom vyvrátiť?
Veď kto by vystál hlúpe reči,
lásku bez ceny a nie zadarmo,
nedovolateľnosť práva
a neodvolateľnosť bezprávia
spupnosť mocných, ich kopance a údery,
ktoré bez rozumu zasadzujú tí,
ktorí chcú mať naň patent,
kto by to znášal
s možnosťou zmárniť sa, čo je vždy na dosah?
Kto by prahol po troche života,
keby sme netrpeli od hrôzy
nie z ničoho, lež z dačoho po smrti,
z neznámych pomerov,
ktoré vládnu v neobjavených krajinách,
kam sa len odchádza
bez spiatočného lístka?
Kto by sa pechoril a držal ústa,
zapchaté jazykom,
ktorý je i nie je
a kedy ako a komu po vôli,
keby nám strach nebránil
pred skokom do neznáma
a z dažďa pod odkvap?
A zas len rozum
nám berie vietor z plachát,
napätie rozpúšťa sa
v chladnej úvahe
a všetko, čo bolo odhodlané,
je opäť celkom bezradné,
pre číry um sa naše úmysly
nestávajú činmi.
Aj sú aj nie,
tak ako my,
mŕtvi po narodení
a živí po smrti.

Chryzantematika

V písacom stroji
a tlačiarenskej čerňi
umierajú básne,
v ktorých búšila
neskrotná a namyslená
modrá krv
šľachetného atramentu.

Štyri nočné obdobia

Jar v nás trvá i po zotmení
a leto aj po polnoci.
Nadránom sa nás zmocňuje jeseň
a napokon zimný spánok.

Kameň na srdci

Človek stvorený
z kamenitej hliny
to nikdy nemá ľahké
a nikam sa proste nehodí.

Vie svoje
a trvá na tom,
nič mu nevyvráti
dážď ani vietor.

Neskamenie na povel strachu
a nezdrevenie v úžase,
keď to vyžaduje bontón.

V salónoch pôsobí
trocha zadubene,
mať v sebe dačo nepoddajné
sa jednoducho nepatrí.

Piesočné pláže nie sú preňho
a blata sa štíti
aj v exkluzívnych kúpeľoch.

V očiach mu navždy leží
škvrna skalistého poľa
a na čomsi mu stále záleží.

Fragment na marcinkevičiusovský motív

O sekundu vzbĺknu katakomby,
z jaskýň snov sa ohne vylodia.
Ako výbuch vodíkovej bomby
trvale nás oslepuje príroda.

Život je beh pred ničivou lávou,
nič sa v ňom viac nedá vrátiť späť.
Krátky výdych vôní, záhada vôd,

farby pripravené na rozkvet,
to je všetko iba prostý návod
na dočasný dožitný let.

Sonet podľa Marcinkevičiusa

Tam, kde sa zrútiš, tam aj zotrváš.
Ticho ťa obstupujú živé tvory.
Na váhu polož všetko – všetko zvaž,
kým smrť ťa chladným dychom nepokorí.

Prijmi ma, hlina, ako nádobu
na tvoje krištáľové spodné vody.
Tak ako som ťa prijal na obuv,
ty teraz prijmi toho, čo ťa schodil.

Potopa svetla všetko zaleje,
pramene náhle trblietavo kypia.
Ber ma jak čosi, čo tu proste je,

čo patrí ti, jak vode patrí ryba.
Jak vtáci rozpráhli sa nádeje.
Už všetko mám, už iba hrob mi chýba.

Prišiel som na svet

Už dávno som prišiel na svet
a ešte som neprišiel na to,
načo to bolo dobré,
na čo ten svet bol a je.

Prišiel som na svet
a neprišiel som na to,
čo s tým a čo s ním,
na svet,
ktorý z toho hlava nebolí,
a mňa z neho bolieť neprestáva,
na svet podstatnejší pre mňa
ako ja preň.

Prišiel som na svet
a odvtedy som neprišiel na nič
lepšie.

Topol'

V neúprosnom vetre
bezcieľne plápolá
zelený plameň.

Osamelý a bez dymu.
Blčia na ňom neodoslané listy,
do ktorých márne vkladáme
svoj šelest
na srdci.

Múdre jablone
mu nesiahajú ani po päty.

Sen zo skla

V miznúcom lesku
pražského hotela Alcron
Ťa pozorujem
ako spíš na dne zrkadla.
Jazmínový vánok
roznáša tvoje vidiny,
šumí tvoje nemé túžby.

Všetky rozhlasové stanice
vysielajú tlkot tvojho srdca.
V slúchadlách
všetkých telefónov
počuť tvoj dych.
Na všetkých televíznych kanáloch
ukazujú v priamom prenose
zo zrkadla v hoteli Alcron
tvoju spiacu tvár.

Som televízna kamera
tvojho skleného spánku.
Snívajú sa mi tvoje krištáľové sny.

Perlivo vo mne mrholíš.
Tvoja nahota sa halí
do hmly hotelových záclon,
ktorú sa márne snažím rozfúknuť
posledným výdychom pred usnutím.

Je neskoro.

Lietajúci milenci
nežne zhasínajú
večerné veľkomesto.
Tanečný pár
z fialového neónu
ospalo bliká
na tmavomodrej oblohe.

Diplomati
ušíť z saténu
a vypchaní mydlovými bublinami
opúšťajú operné predstavenia,
koncertné sály a recepcie
a v limuzínach
skonštruovaných zo vzduchu,
tmy a trbletu hviezd

odlietajú ako kométy
do erárnych postelí
v prítmí ambasád.

Končia sa záhradné slávnosti.
Kvitnúce stromy
pijú z fontán.

Na námestiach
sa bez ostychu a bez pohnutia
milujú sochy
všetkých čias,
umeleckých smerov
a veľkostí.

Neúnavné taxíky, sanitky
a hliadkové vozidlá
ticho klesajú na dno rieky,
kým vystrašené ryby
spúšťajú poplašné sirény
a rozsvecujú farebné majáky
strachu.

Prázdny ulicami sa vznášajú
meškajúce výletné lode
plné rozochvených svetiel
a ukladajú sa
do posledných voľných výkladov.

Je neskoro.

Z najvyšších poschodí neba
pozvoľna a zdĺhavo
padajú mihotavé lampióny.
Na krídlach nočných motýľov
žiari fosfor.
Počuť
ako tisíc osamelých veží
dýcha
polnočný mosadzný vzduch.

Tak veľmi by som sa chcel
aj ja tebe snívať.

Dodatok k brannému zákonu

Po 365 dňoch
vzniká mimoriadny nárok
riadne sa starať o rodinu.
Nadobúda sa výnimočné právo
byť užitočný.

Nastáva neprenosný a nepredajný
osobný mier.

Nebo túlavých psov a mačiek

Kde sa vlastne rozprestiera
nebo túlavých psov a mačiek?

Nebo vyhladovaných tiel
a nenasýtených duší.

Nebo plné pohoviek,
paplónov
a misiek s vodou.

Nebo s jedálenským stolom,
z ktorého sa vždy niečo ujde
aj štvornohým
neplatiacim podnájomníkom.
Nebo prvej kategórie.
Nebo s balkónom
na druhom poschodí.
Nebo s elektrickým osvetlením
a ústredným kúrením.

Tak kde vlastne leží
tehlové nebo s rozlohou 120 m²?

Hľadajte ho
v telefónnom zozname.

Posledné štyri takty ticha

Zmráka sa v revuálnych sálach,
v karmínových očiach tanečníc,
v ústrednom prepadlisku
monumentálneho poprsia
a v snežení pštrosích pier.
Zjesenieva sa hlboko v dreve,
v kvetináčoch
a botanických záhradách.

Zhasína sa v posledných oknách
ministerstiev zostrojených
z umakartu, telefónnych drôtov
a výplatných pások.
Jesenné listy
prísne tajných spisov
vietor doručuje
do nepovolaných rúk
nočných chodcov.
V parkoch hliadkujú
rozcitlivení milenci,
po zuby ozbrojení
rýchlopalným sentimentom
ráže štyridsať päť.

A potom vždy neúprosne svitá.
Nad stránkami novín
syčia žeravé odliatky snov
pri dotyku s ľadovým vzduchom.
Komparz oduševnene stelesňuje
svoju hlavnú rolu
a bezradný režisér
s tvárou v dlaniach
a vyrazenými poistkami v hlave
si do zbláznenia opakuje
posledné štyri takty ticha.

Krádeži neprístupné!

Človek domáci
býva krotký,
nevrlý a málo odolný
proti poveternostným vplyvom.
Lesnému sa páčia
priesvitné siluety žien
a ruší ho
rozvoj cestovného ruchu.
O snežnom nevieme takmer nič
a myslíme si o ňom svoje.
Vodný sa vyskytuje
pri pobreží nudistických pláží.
Uličnému
nechýba strecha nad hlavou,
kým má pod čapicou.
S človekom obyčajným
si neužijete veľa zábavy.
Neobsiahne veľa vedomostí,
ale ľahko obsiahne každý
v jeho blízkosti.
Je skôr suchozemský
a drží sa väčšmi pri zemi.

My ostatní
radi otvárame okná
a trénujeme vzdušnú akrobaciu.
Preto nás je čoraz menej
a nikomu nechýbame.
Bez nás
je svet oveľa znesiteľnejší.

Nultá hodina

Tikám,
nie, nevravím ti ty,
tikám.

To mi v hrudi
nahlas plynie
môj presne vymedzený čas.
Už sa kráti.
Tikám.

Prečo máte odrazu
všetci tak naponáhlo?
Neopúšťajte ma.
Čoho sa tak preukrutne bojíte?
Všetko má svoj čas.
Čo sa vám na mne nevidí,
či vlastne nepočuje?

Tikám.
Normálne a pravidelne.
To vo mne nežne znie
časovaná nádej.

Čoskoro nás oslepí
svojím prudkým svetlom.
V tej chvíli na okamih
uzrieme svoju jasnú budúcnosť,
plnú prenikavého žiarenia
a tlakových vln
nesmiernej sily,
ktoré nás ľahučko ako páperie
povznesú vysoko
nad naše pominuteľné túžby,
sny, trápenia a mrzutosti.

Tikám.
To vo mne
naliehavo nadchádza sladký čas
nadprirodzených radostí.
Tikám.
Ešte je čas.
Umrieť podľa poradia.

Výpis z registra testov

Omrzelo ma meno,
už sa to s ním nedá vydržať.
Uznajte – taká hlúposť
- volať sa
a ešte k tomu stále rovnako.

Chcel by som si vravieť
ustavične hocako.

Iba k Nobelovej cene
a na náhrobný kameň
by som si vybral zo zásuvky
to ošúchané,
staré známe znamenie,
pri ktorom sa stíham zo spánku,
akoby na mňa náhle padal
celý svet.

Privatizácia duší

Už nám vracajú
naše vlastné, znárodnené
a združstevnené duše.
Každému jeho.

Nespoznávame ich,
hoci ich máme riadne poznačené.

Už sú rozdané.
Odteraz sa večne budeme učiť
s nimi žiť.
To si vydýchnu,
keď ich naposledy vydýchneme.

Núdzové pristátie v твоjich vlasoch

Lietadlá si namýšľajú,
že sú viac ako lode,
ale pýcha predchádza pád
a vo vzduchu drieme
iba zhasnutý svietiplyn,
kým vo vode sa prebúdzajú alkohol
tesne pred škrtnutím zápalky.

Smútok z víťazstva
je neznesiteľný.

V tme твоjich vlasov
sa mihajú žiarivé trosky
vzdušných plavidiel
a na dno očí
ti klesajú trblietavé záhady.

Bez slova
- ako úsmev v твоjich ústach
čakám na svoju príležitosť.

Namiesto činu

Holý fakt
mojej mužnosti
sťahuješ z kože.

Páči sa ti vyzliekanie
z nahoty.
Dovádzaš ma do radosti
z tohto obnažovania.

Zbláznim sa
na konci duše,
ktorým som na okamih
vnikol do večnosti.

Zrkadlá po zotmení

Kdesi sa zablyslo,
akoby vo mne svitla
hmlistá spomienka
na vznik vesmíru.
Voňala si kvetmi,
ktorých lupene
snežili na naše telá
na zlosť všetkých druhov
komunálnych služieb.
Tvoje oči sa napriek smerniciam
svojvoľne leskli v tme
akoby zrkadlili matné svetlo
nepatrných explózií na oblohe.
Opojne si ma zbavovala zmyslov
a jasného vedomia
v rozpore so zákonom
o boji proti alkoholizmu
a toxikománii.

To tebou
som navždy nezákonne opitý.
Dodnes mi túžbou zadŕhaš dych
v najnevhodnejších chvíľach.
Vybuchuješ vo mne
ako exportná trhavina
uvoľňujúca energiu
ovocných jadier.
V žilách mi pulzuješ
nástožčivá ako ostré svetlo.

Z trvalého porušovania
dopravných predpisov
nás naveky bude usvedčovať
nehasnúci požiar mojej krvi
v späťých zrkadlách
tvojich očí.

Načo sú nám manželky

Aby udržiavali oheň
v našich najvnútornejších chladničkách,
aby hasili naše horúce hlavy,
aby sme sa popálili
na ich plamenných pohľadoch,
aby držiac naše šémy
Golemom v nás dali zmysel,
aby mal kto uzemniť
blesky našej pýchy
hromadného ničenia.

Na to sú nám
- bližšie ako košele,
deťmi pozapínané s nami
v jedno, v jediné jedno,
na ktorom nám neodvolateľne
a neodolateľne záleží.

Z astronomických pozorovaní

I.

Keď padá hviezda,
básnici, gavalieri,
rojkovia a milovníci
musia byť pri tom,
aby mal kto oceniť
nehynúcu krásu toho,
čoho už niet,
večné tajomstvo toho,
čo sa nenávratne pominulo,
aby ten pád vôbec stál za to
a aby v tom čase náhodou
nemuseli byť niekde inde.
Skrátka, aby mali alibi.

II.

Keď padá hviezda,
určite smeruje do vlasov
niektorej z námesačných žien,
kým ostatní spia,
hulákajú, alebo pracujú
v nepretržitých prevádzkach.
Či v tom účese zhasne,
alebo spôsobí ligotavý požiar
podobný havárii vzducholode,
nie je nikdy vopred celkom isté.

III.

Keď padá hviezda
a iskrivo škrtá
o rozžiarené nebesá,
je to vždy škrt
cez niečí rozpočet,
preto má ten nepatrný okamih
v sebe kus zúfalstva.

Ťažní anjeli

Aj na konci
bude slovo
a u koho bude,
ten ho bude mať posledné.

Dovtedy bude vietor
roznášať nákazlivé správy
o absolútnych dušiach,
oslobodených od obsahu
alkoholu, vzduchu, zeme
a iných nečistôt.

Ženy - tí ťažní anjeli,
pozostávajúci z ohňa a vody,
budú ďalej trpezlivo znášať
tlak vzdychu
redukovaný na hladinu muža.

Aj na konci
bude začiatok.

Hurá, horí!

alebo

Štyri milióny za zavraždenie básnika

1.

Opúšťa nás bojový duch islamu
a ďalších vyznaní lásky
k smrti druhých.

Na verejných budovách
a verejných domoch
vejú zástavy vzduchu
a im na roveň postavené prestieradlá.

V kaviarňach do nemoty
vyhrávajú plazivé hymny krajín,
ktoré nikdy nejestvovali,
a iné otrepané melódie.

Röntgenové snímky
rádioaktívneho svedomia
zakladáme ad acta.

Z niekoľkoročného exilu
sa vracia stratená pamäť
môjho tela.

Prichystaní
na záverečný potlesk
cítíme, ako sa chýli k finále
ďalší z dočasných mierov.

Právo na podpis
pokladáme za neodňateľné právo
gramotných nájomníkov.
Presadzujeme podpisové práva
učiteľov a rodičov
v žiackych knižkách.
Sme za zvolanie konferencie
pod heslom: Referenti
všetkých stupňov, spočte sa.

2.

Tlačové agentúry
a hlásne trúby
diktátorských režimov
obletela dobrá správa:
In vino veritas.
Na vine je šijací stroj.

V závodnej jedálni bol odhalený
pestovaný podnikový trávnik
pri pokuse otráviť stravníkov.

Šéfkuchár
pri tejto príležitosti
podal poslednú večeru.

Nástroje mäsovej dezinformácie
verejnú obširne oboznamujú
so starosťami zamestnancov
diplomatematických predajní.

Sezónni básnici,
príležitostní kritici
a kaviarenski nádenníci
si rozpúšťajú v rannej káve
kockované notesy a košele
s nádejou
v racionálnejšie sladidlá.

Spolu s pracovným časom
a inými aktívami štátnej banky
spoľahlivo plynieme nikam,
ruší nás iba občasný odchyt
slovenských básnikov
pre zámorské zoologické záhrady.

3.

Napriek uvoľňovaniu mravov
a medzinárodného napätia
sa na hranici žabieho územia
sústreďujú podzemné sily myši,
čo vyvoláva veľké obavy
z premnoženia sexuálne
nenapraviteľných mravcov.

Prevýchovné koncerty
sa ukázali ako málo účinné

pri potláčaní rastu
cien, dlhov a detí.
Zlyhala pri nich
deskriptívna algebra
prednej nápravy.

Slovák pozostáva zo slov,
Slivák sa skladá zo slivák.
Počúvame vláčikové trio,
Sonet duo a Fiat uno
a nesúhlasíme s coca-
colaboráciou pepsi-coláže.
Chod'te do Ameriti!
Pozor, záclonylon,
horľavina 1. triedy.

Veselý Silwestern
a šťastný nový rock'n'roll
želá svojim stálym zákazníkom
pohrebná služba.

Stiahnite rock'n'rollety.
Nech sa v nás stmieva hudba,
tá entá odmocnina svetla,
ktorá jediná vie,
o čom je ľudské telo.

Obrát' ma na svoj hudbu.
Nehľad' na mňa ako
skladateľa na nové vráta.

4.

Toscy na žehlenie i hladenie
vyrába jednotné operné družstvo.

Do úmoru čítame
úkladné knižky o láske a texty
na obaloch toaletných potrieb.
Osud krásnych žien
a krásnej literatúry
nás dovádza do zúfalstva.

Poliklinika, politika a polícia
sú pre vzdelaných ľudí
rýdzo lingvistickým problémom.
Nezávisle od našej nevôle
svet zachvacuje nová vlna

úctovníctva.

Nikdy sa nedozvieme,
že miesta perestrojvodcov
a prestavbyvedúcich
si na uzavretom rokovaní
vládných a nevládných delegácií
rozdělili domovy dôchodcov,
geriatrie a štátne úrady.

Po páde anjela
z dvanásteho poschodia
sa voľný pád
stal olympijskou disciplínou.
Vývoj raketoplánov prechádza
na princíp anjela
ako helikoptéry.
Anjelské vrtuľníky
na vzdušný pohon
štartujú z územia púpav.

Prehlbovanie až podkopávanie
mieru vrcholí.
Ponáhľajme sa odtiaľto,
na tomto mieste
nieť kedy zmeniť svet.

O chvíľu nám udelia
Nobelovu cenu vojny
a naše básnické črevá
prednostne použijú na klobásy.

5.

Syr? Áno, z Bergeracu.

Slová odmietajú poslušnosť.
Hromadia sa a nepôsobia.
Strácajú tvar,
farbu, vôňu a chuť.

Báseň praská
a vystupuje z nej
scenár videoclipu –
najdokonalejší literárny žáner
v doterajšom vývoji
ľudskej kultúry.

Poézia sa vyhýba slovám.
Štíti sa ich.

Práve som dostal nosný nápad:
prínos je iba okolím nosa.
Vznik a zánik
spisovnej slovenčiny
je neodvratný.

Vzbura proti smrti
sa koná popoludní
na nábreží,
v prípade nepriaznivého počasia
sa uskutoční v klube dôchodcov.

Chyťte Baudelaira
živého alebo mŕtveho.

Opak kladna je záporo.
To je celý Hollywood,
trčí z neho holý úd.
Toľká nehanebnosť.
Toľká hanebnosť.

6.

Na konci sveta,
práve tak ako na konci svetla,
slova, vety alebo abecedy
je to isté nekonečno;
preto začíname chápať,
že najlepšia zubná pasta
je prezident.
Utierame si slzy na zrkadlách
a zmocňuje sa nás
smútok vodných a stočných pár.

Madam Pompadúr
má zlomené srdce
v sadre.
Tá napraví aj ťažšie zlomeniny.

Vieme,
že duch má mužské pohlavie
a duša ženské.
A to od nepamäti,
od čias, kam nesiaha reč
ani jej záchvaty šialenstva.

Byť všade varený, pečený
nemusí byť až také príjemné,
ako sa nazdávajú kanibali.

7.

Nekrič, Marína moja,
shut down
a oprav si make down, drahá.
Mestská hromadná poprava
víta čiernych pasažierov.
Na tvoj plemenný pohľad
a plamenný klobúk
už čaká vozidlo
popravného podniku nášho mesta.
Priprav sa na zábavný pomník.

V jaspise skamenie tvoj plač
nad zákonitosťami vývoja,
z ktorých sa zachovali
už len konitosti.
Pre budúci priesvitný kremeň
som sa po rokoch slobody
tlače, rozhlasu a televízie
oženíl.
Odvtedy spoločne pozorujeme
nebeské škandály
na hviezdnej oblohe
a premenu zlatého slávika
na televízneho roľníka.

Očný strážnik
tvojich nočných dúhoviek
bedlí nad твоjím
perzským prelivom,
z ktorého stúpa dym
zo zostrelených
lietajúcich kobercov.

To je tá láska o básni,
láska o všetko,
ty o mne a ja o tebe.

Cezo mňa sa vraciaš do seba.
Zo mňa ma voláš po mene.

Vyslov nemo

moje meno
ešte raz.

Hmat nám dáva mat.

8.

Na rozhraní večnosti a vecnosti
berieme na bezvedomie
existenciu
výchovného a zábavného Nemecka.

Vchádza do nás
postava Tuláka
z rovnomernej opory
Zo života hryzu.
Zvykáme si
na prehľad kiloprogramov
a preklad dekaepigramov,
na koeficient nášho blahobytu
stanovený priekupníkmi valút.
Na domácich koncertoch
štvorročne hráme stolný tenis.

V drese postranných básnikov
zveršujeme
bezdôvodne a do omrzenia
fotografie z detstva
a iných ročných období.
Pijeme tuhé čierne kávy jesene,
bez cukru a horké.

Kam sa podeli
dvojnásobní lyrickí hrdinovia,
vyznamenaní za službu slasti?
Ich poradné a podradné orgány?
Už zasa zasadajú
na konferenciách krajín
vyvážajúcich poéziu.
Unášajú Heleny a uznášajú
sa na pointách.

9.

Žena krát muž sú takmer traja.
Najdomácejším zvierat'om
je hašterica.

Piesňový textil zlacnieva.

Odmietame strategicko-taktické
operácie slepého čreva
v Strednej Európe.

Racionalizujeme vzlet
koncertných krídel.
Hlasujeme za smiechulienku
a sedem trapaslíkov.
Pozdravujú nás ministroľkovia.
Všeobecný súboj dáždnikov
na preplnených chodníkoch
beznádejne pokračuje.

Ešte nedopadlo lístie
z pouličných stromov
a už nás napadol sneh.
Skl'účený ako černochoch v zime
počúvam momentálny heavy mental,
monumentálny mentol,
amen ementál.

Do seba zaľúbil sa chlapec.
Do seba, do seba, do seba.
Skontrolujte si platnosť
zakúpených platní.

10.

Lacný pesimizmus
sviečky na tanieri s horčicou
nás uráža.

Východ na severe
a vchod na juhu
prekonávame
trojjazyčnou legitimáciou
s trojjazyčnou fotografiou.

Chápete zármutok
absolventov Roquefortu?
Chrápete túto čoraz hlbšiu otázku?
Pochádza
z blbšej analýzy súčasnosti.

Podaktorí redaktori
myslia na pohnutú minulosť

a zastavenú prítomnosť.
Lámanie pečiatok sa začína
u boha zahraničného odchodu.

Tu žil a túžil
ten nájomník sveta
v kontinentálnom podnebí
mierne militarizovaného pásma.

A kde má človek vlas(t)?

Do umelej hmoty
vstupuje umelý duch.
Socialistickorealistickej básnici
samosprávne vdychujú
do svojich diel svoje historicko-
materialistické duše.
Vkladajú do nich
tri stroje a tri súčiastky
vesmírneho ticha.

11.

Na počiatku bol koniec
agenta W4C.

Ušití svedkovia
sú ušití v Makyte Púchov.

Pochopili sme,
že za siedmimi morami je zámorie
a za siedmimi horami Záhorie.

Zhasnite vodu.
Zažnite plyn.
Nech môžu zomrieť
nesmrteľní autori
televíznych seriálov.
Vydržte minútu bez zvuku
na ich nehynúcu pamiatku.

Prísne neviditeľný
je tretí stav muža.
Všetci sme odsúdení
iba na doživotie.
Potom budeme amnestovaní.

12.

Na dne priezračných jazier
sa ligocú zvony.
Akrobatické vtáctvo
ľahučko krája
denné svetlo.
Padajú plásty
sladkého bezvetria.

A keď sa zotmie,
počúť iskrenie hviezd,
ťažké tóny parfumov,
mihotavé plamienky
dievčenského dychu.

Ach, Slovensko
v celofáne,
v darčekovom balení
s prirážkou
a vo výklade Tuzexu.

In medias res publica.
Nech žije spermanentná revolúcia.
Ďalší súdruh na holenie.
Omyl stvorenia sa nedá napraviť.

Čísla sú bezfarebné.
Na celuloidový pás
snívame svoj smrteľný príbeh.
Sochy snívajú z podstavcov
a obrazy zo stien.
Po večerných zľavách z domova
pôjdeme späť a od zvona.

Dobyvateľom nášho domu
sa snímajú slovníky cudzích snov.
Od detstva ich desí
šesťstotrojka z chovania.

13.

Slza akoby mi z oka vypadla.
Jablone nepadajú ďaleko
od svojich plotov.

Navštevujeme hydinový hotel
plný pekných pipiek

a hodinový gril
jednej krásnej girl.

Priečime sa nebezpečne stúpajúcej dobročinnosti.
Využívame možnosť všeobecného
stereofónneho roz-
hlasovacieho práva.
Chceme hladovať
o našej budúcnosti.
Odmietame rádio a televíziu,
sme za rozhlas a rozhľad.

Barokoví pionieri
bez nohavíc
obletujú hlavy milencov
a so sadrovou istotou
pristávajú na stropoch ambulancií
na želanie zlovoľných
chorobotných sestier.

Práškový cukor už zasa odlieta
na juh.
Kryštálový sa pozvoľna sype
do kaluží a kockový odovzdane
prijíma svoj osud
odložený na zimu
ako jej tichá predzvesť.
Ja ho dám
jahodám,
nech skončí
ako ostatné letné náhody.

14.

Neporiadok v počasí
sa už nedá vydržať,
ani povrchnosť krajiny
a nedbalosť sneženia.

Nemá tvár nemá tvár.

Značne nejednoznačne
odriekame vyprané slová
a vybrané urážky
umu a obrazotvornosti.
Kreslíme hudobné zátišia
a dúhové záhlučnia.

Vojna vonia
do zbláznenia ako orgován.
Znova zvonía
otvorene, ostro, dokorán.
Voják neprosí a neďakuje.
Voják reve a dupe.

Ovdovela voda.

Anonymné básne
a sentimentálne udania
nás roznežnievajú
rýchlo a mäkko
ako snežné ženy.

Listy, balíky a iné zásielky
citu na dobierku
meškajú.

Nedráždite zlých psychológov.
Najtragickejším javom
našej gramatiky
je ôsmy spád rádioaktivity.

15.

Skreslený humor
vchádza do bobkových listov
na hlave básnika,
ktorý ostražito bdie
na vavrínoch.
Nožičky hodín
a ručičky hmyzu
v nás vzbudzujú sneh.

Máte pekné galoše,
miloštivá pani,
v slávnostný deň modrotlače.
Deň plače
a už sa končí platnosť
všetkých zmlúv na neurčito.

To je ten úraz normalizácie.
To sú tie domy na oknách,
stromy na konároch
a vtáci na perí,
všetko o ničom
a nič o všetkom.

A ešte raz pes.
Pes konca,
pes ničoho,
pes zábran,
pes peňazí,
pes fanfár,
pes ostychu,
pes strachu,
pes citu,
pes rozumu,
pes všetkého,
hore pes.

16.

Prijužne leží moje srdce
a priseverne
sa nachádza moja hlava.

Kto pochádza odtiaľto,
má tunajší pochod.

Pôvod majú iba vodníci,
podvod podvodníci
a podobne sú na tom tí,
čo majú úvod, prevod, prívod
a vodovod.
Im tiež raz udelia
čestné priznanie.

Nech nám je ľahký vzduch,
zem priama a voda naklonená.

To ulica,
nie palica
urobila zo mňa človeka.
Do malého obchodu
môjho detstva sa zmestila
zo všetkého iba polovica,
vrátane chleba a predavačky.
Ó, môj I. obvod
hrudníka.

Zo zbožných želaní
zostali už len prázdne veslá.
Naša zvinutá spoločnosť
má ostré lakte a tvrdé päste,

poddajné kolená,
ale najkrajšie má členky.
Úžasne obetavé
a neuveriteľne dochvilné.
Hypnotizujúco usilovné.
Nanajvýš aktívne
a nekonečne iniciatívne.
Nadovšetko pracovité
a občiansky nežné.
Nočnou optikou pozorujeme
ich pôvabnú schôdzu.

Ak jestvuje peklo,
istotne sa v ňom konajú
večné zasadnutia.
Budeme sa na nich snažiť
vo vlastnej šťave.
Márne sa smažíme obstať
v sústavnej výmene názorov.

17.

Studenej kuchyni
a studenej jadrovej reakcii
dávame prednosť
pred studenou vojnou.

Torpéda nám explodujú
v zamrznutej krvi.
Pod jej hladinou odhaľujeme
sprisahanie proti láske.
V jarnom povetrí
nastavujeme pasce na seba.

Zasahuje nás láska
na prvý pohmat
rýchlosťou strely
zem-vzduch-voda-ohň.
Ustatí zo špionáže
v rozpustených vlasoch
sa vytrácame ticho
ako tieň na gumených podrážkach.

A ty v podobe hudby
mrholíš do tmy.

Záhadná ako posvätná kravata
na hrdle obesenca

ukazuješ tam, kam márne
upínam svoj zrak.

Tak už si došla,
už ťa niet,
nedostať ťa už ani na prídel,
prinajmenšom tak ako predtým.

Nepochopiteľná
ako trinásť komnata
v dvojizbovom štátnom byte
mi raz iste všetko
vysvetlíš aj vytmavíš.

Utýrali ťa nástrojmi
svetského i cirkevného
práva na omyl
nemenovaného chirurga
v čoraz dokonalejších
laboratóriách bolesti a blbosti.

Nech žije dramatik-tak.
Spievajte spoluhlásky.
V diaľke blikajú
červené kabarety.

Plány sú plané,
splny splnené.
Nezobud' jablko.
Nepi atramentol.

Plamienok v šere samoty
narastá.
Hurá, horí!
Človek
na hranici
svojich možností.

Hurá.
Horí.

Pavol Janík
Nieko ako boh (1998)

Divadlo Život

Život, ktorý znamená len divadlo -
taký život chceme stále hrať.
Ak vám dačo vtipné práve napadlo,
prezlečte sa do klaunovských šiat.

Život nami máva ako kyvadlo -
do kaluže z blata uteká.
Nikdy nie je, ako predtým bývalo -
to je pravda vskutku odveká.

Čas je ako pohár po vrch naliaty,
odznova a stále preteká.
Stúpame si sami sebe na päty
a chceme nájsť v sebe človeka.

Na duši a na opone záplaty...
Na konci nám smrť dá riadny mat.
Hrať tú hru sa napriek tomu oplatí,
že si bol, raz budeš iste rád.

Na javisku život našiel zrkadlo -
každý večer ožíva v ňom zas.
Ak vás čosi do divadla zlákal,
prenesme sa do pradávnych čias.

Zaujmite svoje prázdne sedadlo,
naučte sa život naspamäť.
Keby sa vám pri živote zívalo,
nechajte si vstupné vrátiť späť.

Ticho

Zavri okná, zavri dvere,
počúvaj len ticho hrobové.
Zavri okná, zavri ústa,
mlčanie ti všetko dopovie.

Žiadna hudba, žiadne slová,
žiadny zvuk a žiadne zvonenie.
Všade iba mŕtve ticho
zapúšťa si mlkve korene.

Za chrbtom nám potichučky
kráča čoraz dlhší vlastný tieň.
Či to chceš a či to nechceš,
sleduje ťa stále každý deň.

Ticho nemé, ticho hluché,
ticho skryté v hlavni pištole.
Pred búrkou, a potom po nej
býva ticho ako v kostole.

Nič a ticho patria k sebe
ako nerozlučná dvojica.
Nikde nikto v prázdnom meste
iba strach sám seba bojí sa.

Posledné tri takty ticha
opakujú si ťa dokola.
Ani táto báseň neznie,
lebo vôbec nikdy nebola.

Rozprávky

Kde to bolo, tam to bolo!
Valibuk sa valil k nám.
Princezné vždy mali sólo
v rozprávaní starých mám.

Stalo sa to, čo sa stalo,
vtedy keď sa piesok lial,
keď sa bralo otváralo,
keď žil a pil jeden kráľ.

Na výbe zas zvoní zvonec,
ako áno, ako nie,
rozprávkam je navždy koniec,
to je jasné znamenie.

Ktosi k nám však príde znova,
keď sa bude piesok liat',
keď sa budú všetky slová
so všetkými rýmovať'.

Óda na šiesty zmysel

Reklama - to je otvorený boj.
Bud' bojuj, alebo sa boj!
Je lepší nápad tvoj, alebo môj?
Vždy spoliehaj sa na náboj.

Slovo sa mení na olovo - páľ!
Slogany letia z hlavni vpred.
Papierová vojna - kto by sa jej bál?
Iba ak básnik - domased.

Všetko však s citom - podľa zámeru
šijeme presne na mieru.
(Keď nová kampaň má mať premiéru,
treba mať zmysel pre mieru.)

V ušiach nám znejú sladké akordy,
reklama láme rekordy,
oči nám tešia skvelé billboardy,
fóry sa menia na fordy!

Reklama, to je prosto zmysel.
Myslím, že šiesty v poradí.
Len zmysel pre klientovu myseľ -
ten nám vždy dobre poradí.

Bud' práci fuj!

Práca škodí zdraviu,
preto z diaľky zdrav ju,
s ňou si nezačínaj,
radšej prachy míňaj.

Pleseň práce striehne
na každučkom rohu,
preto keď si bez nej,
poďakuj sa Bohu.

Tá hnusná strašná robota
z každého spraví robota.

Bud' práci fuj!
Na prácu pl'uj!

Veď každý vie, že pláca jediná
je zdrojom všetkého, čo človek má.

Bud' pláci česť!
Bud' plác i šesť!

Ave Válek

„Vy zomriete na duchaplnosť,“
to je jediné, čo mi povedal
Miroslav Válek.

A dodnes neviem,
či mám byť rád,
alebo naopak.
V každom prípade bude lepšie byť,
ako nie.

Osamelý blesk

(Miroslavovi Válkovi na cestu)

(2. verzia)

Tak už si vzlietol
k svojim hviezdám
smrti zahryznutý do horiacich vlasov.

Noc dlhá ako limuzína
nám pláva oproti.

Zomreli vo mne
predminulé lúny,
zhasli sa ruže,
rozkvitol čierny atrament.

Na západe svitá
vševidiaci laser
a vševediaci heroín.

Do záhrady duše prší krv.

(30. januára 1991)

Múdrejší o tvoju smrť

(Miroslavovi Válkovi)

(2. verzia)

Korene vrastajú do zeme ako rakvy,
operní speváci
zvukomalebne kloktajú na javisku,
búrka ženie vlny na breh kaluže.

To všetko v prvom okamihu
po zabudnutí na objavenie Ameriky.

Na dne svojej duše
si každý opravuje vlastný Titanic.

Nočná obloha sa sype na zem
ako trblietavý sneh.

A mŕtvi zostávajú s nami,
nemí ako výčitky.

Koniec materializmu

Boh stvorený na obraz človeka
sa ulieva v zákulisí.
Dáva si do nosa
a bohuje.

Zostarol.
Nepříčetnými očami
sa díva na svoje dielo.
Lupiny z plešatej hlavy
mu padajú do piva,
pľuje, grgá a prdí.
Skúpy na slovo
až beda.

Slušní ľudia sa mu vyhýbajú.

Najnovšie správy

Ochladilo sa.
Boh liberalizmu dostal angínu.
Stoná.
Nepresvedčivým hlasom
prosí o milosť.
Neskoro.

Ostatní členovia nebeskej lôže
mu tajne závidia.
Každý si v jeho tele
musí navlhčiť nôž.
Raz z toho bude
najväčší škandál večnosti.
Rýchlo, rýchlejšie!
Treba konať.

K slobodomyselnému mäsu
už primrzajú
šľachovité duše
nesmrteľných hrdinov.
Odtrhnite si tú svoju.
Zožerte si ju.
Je vaša.
Všetkým sa neujde.

Ponáhľajte sa.
Hltajte.

O.K.

Nejaký iný erárny boh
ušiel z banky
na ukradnutom aute
a skrýva sa
v nevyspytateľnom dave.

Z aktovky mu kvapká čerstvá krv.
Nosí v nej
neplatné stanovy sveta,
nezaplatené účty za sväté vojny
a kopu blahoslavených peňazí.

Zabite ho!
Včas.
A bez mihnutia...
O.K.

Veľké upratovanie

Uteráky sú to,
čo nás prežije.

Košele nás budú pripomínať.

Obleky a kabáty
zostanú po nás.

Toľko vecí,
ku ktorým pribudne
už len prach,
na ktorý sa obrátíme.

Táranie nad hrobom

Nemehlá vrážajú do lúč
ako nočné motýle.
Zrelí opilci opadávajú.
A v lunaparku pojašení generáli
v zelených sukienkach strúhajú grimasy.
Uprostred veľkomesta horí les.

V škrupinke šepkajúcich úst
plávaš do rozprávky.

Srdce mi odbíja celú.

Posledný koňak v Monaku

V lete mi telo vletelo
do tvojho tela
celé bez duše.

V tvojich očiach
ligotavý Rolls-Royce
mäkko zaparkoval
pri nočnej fontáne.

Z hydiny na hydinu,
je to so mnou ťažšie.

Zo dna na deň
sa vlievam do noci.

A tvoje okrídlené ženstvo
ako náboženstvo
ma stále povznáša.

Rádio Monte Carlo
po kvapkách vysielala
perlivú hudbu,
na nerozoznanie
od mesačného svitu,
ligotavého dažďa
a podmanivého prílivu.

Tak vo mne ustavične krúži
tvoja vzletná helikoptéra.

Vedno vyhadzujeme
do povetria vzdušné zámky
a dávno zabudnuté sny.

Pretože máme radi Brahmsa,
obdivujeme Edmunda de Rothschilda
a zbožňujeme všetkých Rockefellerovcov.

Knowledge is the best power.

Vietor zhasína svetlá kasína.

Na rohu Republic National Bank of New York,
pri grandhoteli Hermitage,
neďaleko Arabic Bank Corporation
ti píšem milionárske básne,

kapitoly o kapitáli.

Vyškrtnutý ako zápalka
nastupujem
do električky s číslom nekonečno.

Vydržme sami so sebou,
kým nás nezabijú.

Služobný mravec,
dvojduchý človek
a dvojizbový pes.

Účet svätí prostriedky.

Vo Fontevielle,
v Saint Jean
na Cap du Ferrat
sa modlím za večný život
všetkých prezidentov.

Rusi v limuzínach,
Rusi na pláži,
Rusi v bare Michelangelo,
Rusi popíjajúci zvyšky chladeného leta.

Blíži sa jeseň
a s ňou sa znova začnú dejiny.

Stromy
sú čoraz beznámejšie vrastené
do oblohy.

Už tu nezostalo
ani slovo na slove,
ani kameň na kameni,
ani muž na žene.

Kaktusové akty
v Jardins Exotique.

Fajčiarky a Švajčiarky.
v Café Paris.

Všetci, ktorí ste v tom úplne nevinne,
obchodníci s cennými myšlienkami,
básnici na vývoz,
znamenití alkoholici,
naveky milujem súčet vašich nepoškvrnených príjmov.

Ó, svätý Ginsberg,
božský Ferlinghetti,
nesmrteľný Corso,
večný Válek,
a luxusný Kristus.

Náš vznešený pult osobností.

Renomovaní autori
sa musia renovovať.

Žalúdok sa mi v hrobe obracia.
Hrmí vo všetkých mojich dušiach.

Rozpusti si
vo svojom vlhkom vnútri
instantnú poéziu
mojej mužnosti.

Ekumenická modlitba

Modlím sa za teba,
ľudomil, ktorý si vlastnoručne
mučil môjho otca.
Nech ťa naďalej ochraňuje
tvoj zmluvný boh,
ktorý je doma
na nebi, na zemi i v pekle.

Okno za okno.
Zrub za zrub.

Pinokiosk

Pes sa zmyšil, myš sa zopsula.

Prasa

má sa

fasa.

Rodinné zátíšie

Márne hovorievam
svojej žene,
nech neokrikuje
génia.
Tak som to zaznamenal
písomne
pre budúce generácie,
ako ponaučenie do smrti i do života.

Vzťahovavé vtáctvo

Premyslené vzťahy sláčika -
čo ťah, to vzťah.

Vzťahovavé vtáctvo
jedným ťahom kreslí
čiary po nebi,
kým letmé vzťahy štetcom
vyčarujú vzťazeň na lodi.

Vzťažný kôň,
ten neúnavný vzťahuň.

Notorickí vzťažovatelia,
vzťažujte sa
na vzťahanice
a vzťaháky!

Zapisujte do knihy vzťažností
výsledky druhého vzťahu štátnej lotérie,
až sa vás zmocní vzťažoba.

Vzťahajte za jeden povraz,
vzťahajte za kratší koniec
zubného výťahu!

Pracujte za vzťažených podmienok.
Veď aj komín má dobrý vzťah.

Pretože kde niet vzťahu,
tam je naozaj všetko v ťahu.

Bon soir, mon Paris

Ak sa mi, láska, zas dnes nevydaríš,
na vine bude dozaista Paríž.

Padajú hviezdy, kreslia nežné čiary,
do nebies stúpa parfum Soir de Paris.

Tak ako Eiffelova veža žiariš,
kým vo mne zhasína sa nočný Paríž.

Okolo úst mi krúž
červená ako rúž
tanečník z Moulin Rouge.

Mizneš mi z očí ako závoj pary,
tvoj nepolapiteľný Soir de Paris.

Ty sa mi vo sne celé noci maríš
a vonku dýcha rozkvitnutý Paríž.

Bude v tom woo-doo, isto dáke čary,
v povetrí vetrím parfum Soir de Paris.

Tajne som tri dni tebou zdobil
výstavu Mondial de l'automobile.

Prečo ma, láska, väčšmi neočaríš,
keď za sklom prší, plače smutný Paríž?

Vzruší ma ako vysvietené bary
ten podmanivý parfum Soir de Paris.

Verím, že raz ma kruto neodšmaríš,
láska, buď večná ako sladký Paríž.

Pozývam všetky múzy na liter
do café blízko Ecole Militaire.

Vzácnejší ako najcennejšie dary
je iba skvelý parfum Soir de Paris.

Cítim, čo v sebe pod pokrievkou varíš,
noc plnú vôní, krásnu ako Paríž.

Chcem, aby si mi bola stále verná
tak ako fantázia Jula Verna.

Čítam si v tebe, láska, ako v snári.
Ó, nevyspytateľný Soir de Paris.

Už možno počuť hudbu ďalšej jari,
je nalievajúca ako Soir de Paris.

Magister mágie

Kto má rozum, ten sa má.
Na čo si len trochu zmyslí,
všetko sa mu zjaví v mysli -
celučičký celý svet.

Zlato, striebro - zadarmo,
k tomu ešte zámky, hrady.
Nikdy nie je bez nálady,
vždy má v hlave, čo len chce.

Raz zahnal si sa sekerou,
a tak si stratil hlavu.
Nuž spravil si si plechovú,
v nej neplechty ti plávu.

Neskôr si prišiel o všetko,
preto si celý z plechu.
A pod plechovou plešinou
už nezdržiš sa smiechu.

Slovník cudzích snov

Na počiatku bolo snivo.
Povedala si:
„Stráv so mnou aspoň jeden sen.
Uvidíš - bude to sen,
o akom sa ti ešte ani nesnívalo!“

Zostúp so mnou hlbšie,
snívaj odzadu,
snívaj spätne
v zrkadlovom labyrinte,
ktorý vedie nikam.

Až prídeš na začiatok ničoho,
prisní sa ti vzrušujúci sen.

Zarámaj si ho
a zaves do spálne.

Aby bol stále na očiach,
lebo aj sen, ktorý zide z očí,
raz zide z mysle
v zmysle
prastarých zákonov
ľudskej zabudlivosti.

Snívaj si svoje.

Snívaj si sen,
ktorý sa odráža na hladine
zamrznutého jazera.
Sen hladký a mrazivý:

Skľúčené kľúče,
skleslý les,
sklonené sklo.
Poklony zrkadiel.

Svit luny
vo vodnom sne.

Odraz sa z dna
zrkadlového sna.

V obrazárni snov
potom uzrieš
v priamom prenose z detstva

zvyšky dávno zabudnutých príbehov.

Lebo naše zastarané sny
zostávajú s nami.

Nenáhli sa, snívaj pomaly, dôkladne,
až uvidíš kryštalickú konštrukciu
svojej duše,
v ktorej sa budú ligotať sny
- cieľavedomé a zrozumiteľné ako plameň.

Možno si už zbadala,
že nových snov ustavične ubúda.
Míňajú sa.

Čoskoro zažneme
v magickom šere
posledného sna
zúfalý výkrik
hviezdnej noci.

Zaplať mýto do sna
zbaveného zmyslov.

Opakuješ si nahlas
dôvernosti tajných snov,
matným leskom
svojich naliehavých nočných očí
vysvetľuješ tajuplnú reč tmy.

Snívaš, teda si!

Vzal som si ťa do hlavy

Vzala si ma do prstov,
ja som ťa vzal na ruky.
Zakričala si: Vezmi si ma preč!
A ja som ťa vzal do tanca
so slovami: Vezmi si ma!

Vzali sme sa navzájom
ako lieky proti samote.

Vzali sme si všetko:
krv, život, slová.

A predsa sme si nevzali nič
- iba seba.

Vzali sme si jeden druhého
ako úplatok,
ako dovolenku,
ako bezočivosť,
ako obhajcu.

Kde sme sa tu vzali?
A kde sme na to vzali?

Vzali sme sa medzi seba.
Vzali sme sa len tak
- z pleca na plece.

Vzali sme sa šmykom,
skratkou.
Skrátka - vzali sme sa športovo,
hoci sme to vzali doslova
a úplne osobne.

Keď sa to tak vezme,
veľmi nás to vzalo.

Vzali sme si príklad zo seba.
A občas sme si vzali nohy na plecيا.

Vzala si si ma spred úst.
Ja som si ťa vzal na mušku.
Ty si ma vzala do parády.
A ja som vzal rozum do hrsti,
kým ty si si ma vzala k srdcu.

Vzala si si ma s úsmevom,
vzala si ma na ľahkú váhu,
vzala si ma na milosť
- vzalo mi to reč.

Vzala si mi vietor z plachát,
vzal som si ťa obkľukou.

Nech ma čert vezme,
bodaj by ma parom vzal!

Ale to sa už všetci čerti ženili
a ja s nimi
v jeden krásny slnečný májový deň.

Vziat' si niekoho
za ženu
vyzerá trochu tak,
akoby sme si niekoho brali
namiesto ženy.

Zobral som si ťa
a odvtedy sa ťa držím za sukňu.

Pretože ženy si berieme,
akoby sme brali slovo božie nadarmo.

Dala si sa mi

Najprv si mi dala košom.
Ale ja som sa nevzdal a
- keď si nedávala pozor -
dal som ti gól.

Možno preto si mi dala šancu.
Azda preto si mi dala čas.

Napokon si sa mi dala ako kvet.

Celkove si mi dala veľa námahy.

Daj však na mňa, neobanuješ!
Daj na moje slová.

Daj sa zväbiť.
Daj mi dýchať.
Daj mi dopovedať,
aby som ti mohol dať prednosť,
ty mne radu
a ja tebe odpoveď.

Dala si mi najavo,
že si mám dať pozor na jazyk,
že si nedáš brnkať po nose,
ale že môžem dať na to krk.

Daj za mňa deravý groš.
Daj za mňa ruku do ohňa.
Daj si ma za klobúk.

Už ťa dávajú v televízii.

Nemala si sa dať s neznámym do reči.
Radšej si sa mala dať do kriku.

Daj sa mi svete.
Daj sa mi tak ľahko,
aby sa to dalo porátať na prstoch.

Raz si si so mnou dala rande
niekde tam, kde si líšky dávajú dobrú noc,
a meškala si celú večnosť.

To sa dalo čakať
od ženy, ktorá dala život

mojim deťom.

Dané roku Pána 1996.

Twistnatý strom

Na začiatku jari
kdesi v nadpozemskom raji
znejú prelúdiá Franza Twista.

Figový twist
v nich zahaľuje twistové tajomstvá,
kým bobkový twist
na hlave básnika
sa smeje všetkým kapustovým twistom na svete,
ktoré víria v hlavách obyčajných ľudí.

Bez vetra sa nepohne
ani suchý twist
na twistnatom strome.

Twistujte v slovníkoch,
twistujte v pamäti.
Zatwistujte si
v knihe svojho života.

Twist, twist, twist!

V mŕtvej schránke
nás čaká anonymný twist.

Zúradnieva sa v úradných twistoch.
Trasiem sa ako osikový twist.
Otváram sa ako otvorený twist.
Porúčam sa ako doporučený twist.

Pošlite mi poštou
môj rodný twist,
plný twistovej zelene,
kým na čiernej twistine
zvädnú rastlinné twisty.

Pomaly k nám prichádza smutný twistár
zo záhrobnej twistárne
s poslednou výplatnou twistinou,
po ktorej príde na našu adresu
už len úmrtný twist.

Let's twist again!

Priehľadná krv stromu

Vždy ide o krv
- na každom kroku.

Na krku kríva krivý kríž.

Ktorá krv bola prvá?
Tma ešte stále trvá
na svojom.
Krv labute,
krv husieľ,
krv z celého hrdla,
krv za odchádzajúcimi,
krikľavá krv
 na krídlach,
 na kríkoch,
 na kreslách.

Noc kriesi krehké krédo kremeňa.
Na nebi žiaria zvláštne znamenia.

A predsa sa krúti
svet krutý,
krytý krvilačnosťou,
neuhasiteľným smädcom po krvi.
Budeš krvácať ako nočný strom
tesne pred vzkriesením dreva.
Len krič,
kým ťa neskolí hlinený krč.
Potom zostane už iba krčah krvi,
na hladine ktorého sa bude zrkadliť
pokrčená tvár
s krátkym krotkým úsmevom
nepoškvrneneho baránka.

Kríž ti skíži cestu
na križovatke modlitieb.
Vylúšti za teba
križovku záhadných náboženstiev.

Čaká ťa križový výsluch
plný krídlatého kriku
a bezkrídlej krvi.

Kamenný krik na všetkých cintorínoch sveta
neutícha.

Lebo tvoje je kráľovstvo krajiny
až do krajnosti.

Cez priehľadnú krv stromu
uvidíš krdel' čiernych krídel.
Už sa k tebe blíži temná črieda
navždy mŕtvych Pegasov.

Anjela poznáš po perí

(Rodičom, ktorých už niet)

V mojej najvnútornejšej vitríne
sa zachveli všetky sklenené spomienky.

Na konci mlčania
počuť vlnajúcu dážď,
ako pošepky diktuje
svoj nezrozumiteľný telegram.

Svorka smutných anjelov
zavýja pri svite luny.

Rieka klesá od únavy,
smrteľná duša vody
v nej zľahka padá
na dno.

Cítim ortuť v žilách
po výbuchu krvi
- to v mojich útrobach
vstávajú z mŕtvych
nadvukoví anjeli.

V hlave mi štartujú
ich ohlušujúce motory.

Keď vzlietnu,
nastane najhlbšie ticho,
v ktorom azda začujem
vzdialené perly,
ako sa sypú na parkety.

Mrazí ma ranná spoveď
zamrznutých slz
v mojich čoraz jesennejších očiach.

Niektó ako boh

Ja,
ty,
on
a ešte niekto...

- štvrtý ako rozmer,
piaty ako ročné obdobie,
šiesty ako zmysel.
siedmy ako kontinent,

ôsmy ako deň,
deviaty ako vrchol osemuholníka,
desiaty ako Beethovenova Deviata symfónia,
jedenásty ako prikázanie,

dvanásty ako futbalový hráč,
trinásty ako aspoštol,
štrnásty ako čierny piatok,
pätnásty ako Ľudovít XIV.,

šestnásty ako pätnástka,
sedemnásty ako šestnástina,
osemnásty ako sedemnásť storočie,

dvadsiaty druhý ako oko,
tridsiaty prvý ako psí tridsiatok

tridsiaty tretí ako zub,
tridsiaty štvrtý ako Kristov rok,

- nekonečný ako boh,
a práve tak bezpohlavný,

bezmocný ako ten,
kto iba miluje,

bezbolestný, a teda bezcitný,

bezkonkurenčný ako boh
vo svete, ktorý nemá iného boha,
bezbožný ako boh,
ktorý nemá boha pri sebe,
ani nad sebou,

bezodný ako nebo,
bezuždný ako vietor,

bezmedzný ako myšlienka,
bezpredmetný ako duch,

bezmenný ako nositeľ
nevysloviteľného mena,

beznádejne bezchybný,

bezcieľny ako večný bežec,

bezdetný ako otec
ukrižovaného syna,

bezdôvodný ako smrť,
a práve tak bezodkladný,

beznárodný ako boh
všetkých ľudí
a im podobných bytostí,

bezoký a beztvárny,
beznohý, bezruký a bezkrídly,
bezvlasý a bezzubý,

bezpečný ako prístav
nesmrteľných pútnikov,

bezplatný ako sľub,

bezpríkladný v dokonalosti,
bezprizorný vo vlastnom dome,
bezprostredný ako dotyk,
bezradný ako čin,
bezsenný ako noc,
bezstarostný ako vták,

bezútešný ako pravda,
bezvládny ako najstarší obyvateľ sveta,

bezvýhradný ako láska,
bezvýsledný ako spravodlivosť,

tvor bez farby,
chuti
a zápachu.

Chodí po vesmíre ako bez duše,
stvoriteľ bez rodičov,
bytosť bez bytu,

tulák bez adresy,

od nepamäti bez práce,
odjakživa bez chleba,
navěky kráča bez stopy,

jednostaj myslí bez rozmýšľania
a stále na to isté,

plodí bez váhania,
rodí bez príčiny,
bez ohľadu na čokoľvek a na kohokoľvek,

zabíja bez výnimky
- všetkých a každého,
od počiatku až na veky vekov,

opúšťa nás bez rozdielu
rasy, náboženstva a presvedčenia,

vždy víťazí bez boja,
súdi bez milosti,
trestá bez prestania,
a potom plače bez ľútosti
nad rozliatym materským mliekom
nepoškvrnenej panny,
ktorá mu darovala syna,
aby ho mohol dať
úkladne a dôkladne ukrižovať
rukami svojho vyvoleného národa,

tak stále vládne svetu bez dozoru,
nekritizovateľný despota,

ustavične koná bez oddychu
a všetko vie, hoci je bez vedomia,

modlí sa k sebe bez slova,
prijíma sám seba bez výhrady,

dáva sa vzývať bez obalu,
blažene mlčí bez pochybnosti o sebe,

tak neprestajne rozhoduje bez svedkov,
bez ladu a skladu,
bez východiska,

celý bez seba,
bez hlavy,

bez päty,
bez srdca,
bez kvapky krvi,

bez všetkého.

Spasme ho,
kým je čas.

Možno aj nás
čaká jeho osud -
krutý
ku všetkým tvorcom,
ktorých presiahlo ich vlastné dielo.

Modlitby z kameňa

- I. Kríž okna
otvorený
ako rana na duši
krváca.
- II. Boh
v drevenom tele
čaká
na návrat človeka.
- III. Vojdi
k sebe,
ty, ktorý si
nikdy neodišiel,
a neopúšťaj sa.
- IV. Kôrka stromu,
ktorý sa obetoval za nás,
plače drevenými slzami.
- V. Ukrižovaný kameň
mudrcov,
oroduj za nás.
- VI. Nepominuteľná hviezda
vrastá do minulého času.
- VII. Počúvaj hlas
kameňa,
ktorý praská
vo švíkoch.
- VIII. Cesta, ktorá stúpa
nahor,
sa nekončí ani v tichu
vesmírnej sakristie.
- IX. Deň
ako stvorený
na oslavu chleba,
deň náš každodenný
daj nám dnes.
- X. Vrcholky stromov,
ktoré ste na nebesiach,
posväťte tento dom.

- XI. Voľný pád vody
prináša svetlo,
ktoré bolo na počiatku
a ktoré bude i na konci vekov.
- XII. Na cintoríne stromov
nájdeš
to, čo si nikdy nehľadal.
- XIII. Kov v boku dreva
bolí
ako črepina
zabodnutá do vzduchu.
- XIV. Dom zasadený do prírody
ako úder
blesku
sníva svoj
predposledný sen.
- XV. Krv,
ktorá skamenela,
stojí ako stĺp
- aby sme sa nezabudli obzrieť
a skamenieť.
- XVI. Železné kvety
visia dolu hlavou
a uprostred dlane
páli ostrý
tíň.
- XVII. Kam idú kamene,
kým tma syčí pri dotyku svetla?
- XVIII. Ticho
sa rozprestiera
ako čistý obrus
na stole,
kde vykrvácal chlieb.
- XIX. Neboj sa,
zásoby smrti
sú nevyčerpatel'né.
Aj tebe sa ujde
tvoj vlastný kríž.
- XX. Po krajine mŕtvych

kráča
živý duch.
Rozumie slovám,
na ktoré sa nezmôžeme.

XXI. Len život je ťažší
ako balvan
na srdci.

XXII. Smrť
ľahká ako pierko,
opretá na priedomí,
smrť samozrejmä
ako vzkriesenie.

XXIII. V drevenej vlasti
bez dejín
sa končia
naše stopy,
ktoré nikam nevedú.

XXIV. Odpusť nám,
že sa lámeme
ako konáre
pod ťarchou svojho údalu.

XXV. A otvor nám
dvere,
za ktorými pokračuje
všetko skončené.

Pavol Janík
Bud' vôňa tvoja (2002)

New York

Na vodorovnom zrkadle
vystretého zálivu
trčia hroty hranatého mesta
zabodnuté priamo do hviezdnej oblohy.

V ligotavom mori lúčik
nádherne stroskotávajú
flirtujúce flitrové lodičky
na tvojich vzrušujúcich nohách
plávajúcich v podpalubí
večerných brokátových šiat.

Odrazu sme nezvestní
ako ihly v labyrinte staniolu.

Niektoré veci berieme osobne –
siahodlhé limuzíny,
vypĺznuté veвериčky v Central parku
a kovové telo mŕtvej slobody.

V New Yorku sa predovšetkým stmieva.

Zažne sa trblietavá tma.

Tisícramenný luster veľkomesta
píše každý večer na lesklý povrch vody
Einsteinov odkaz o rýchlosti svetla.

A ešte predtým súmrak zaplaví
strieborné plátno newyorskej oblohy
hektolitrami hollywoodskej krvi.

Kam siaha ríša z mramoru a zo skla?
Kam mieria rakety štíhlych mrakodrapov?

Boh si kupuje hot dog
na dne šesťdesiatposchodovej ulice.

Boh je černocho
a miluje sivú farbu betónu.

Narodil sa syn samého seba
v papierovej škatuli
od najnovšieho typu otroka.

Bud' vôňa tvoja

Kvílivé serpentíny
hlasu z mešity
nás zvolávajú
na posledný karneval
svetových revolúcií.

Karibská kríza
nabitá sambou,
zabitá Rambom
pokračuje v nás
počas šialených nocí,
keď v nás vybuchujú granáty
plné horúčkovitého blúznenia.

To sú tie
zabrané zbrane,
to je tá modlitba pre dievča,
ktorého nohy hypnotizovali
Leonela Rugamu.

Pošepky modlime sa:
Od Che máš
znamenie na nebesiach,
povedz nemo
svoje meno,
príd' z kráľovstva korálok.

Bud' vôňa tvoja
ako v nebi, tak i na zemi,
rozprestieraj sa
nad hladinami oceánov.

Chlieb svojho nehmotného tela
daj nám dnes.
Nech sa leje lieh –
hriech náš každodenný.

Opusť nám naše viechy,
ako my opúšťame viechy
našich vínnikov.

Uved' nás do najsladšieho pokušenia,
bav nás,
zbav nás zábran,
zbraniam strieľať zabráň.

Radšej bav dav.
Poteš nás, niektorej na poprsí.
Vyhráj svoje boje.
Iba roje
dávno zabudnutých mŕtvych
bzučia v povetrí.

A hlavne
nech mlčia hlavne.

Diera v hlave
ticho rozpráva
svoj zastrelený príbeh.

V mene otca i syna
i ducha svätého.

Enter.

Ponorka do vesmíru

*(Poprednému slovenskému
Andrejovi Ferkovi,
pretože jeho je kráľovstvo
kozmickej)*

Už vieme, že more
je zásadne hore
dnom.

Každým dňom
čoraz starostlivejšie
vypočítaná
a vedecky dokázaná voda
nám tvrdne nad hlavou.

Márne čakáme správu
od vesmírnych rýb.

Boh slnečnej sústavy
ich nezbavil mlčanlivosti.

Preto mlčia ako zarezané,
akoby im ostrý mesiac
podrezal hrdlá.

Voda nás vodí za nos,
ponárame sa do nej
čoraz vyššie,
objavujeme more v kolene,
brezové more vo vlasoch
mileniek vydaných
nám napospas.

Hltáme vodopád slov,
ktorým nerozumieme,
ale ony nás pohltia,
skôr ako sa prehryzieme
na dno oblohy.

Hviezdy na hladine
zmoreného mora
sa ďalej širia
ako prasací mor.

Smutný Silvester na konci storočia

Priatelia i nepriatelia
z detstva
nám miznú zo života

Kto hrá s našimi osudmi
osudový šach?

Na bielo-bielej šachovnici
čierno-čierne figúrky
sa náhle červenajú
krvou
z čerstvých správ

Padáme pod stôl
úplne triezvi
a dokonale mŕtvi

Mráz prichádza z nás

Boh mrazu
ť'a zrazu
raz zrazí
a zmrazí

Puškin

Básnik blízko cieľa
posledný raz strieľa.
Z bojazlivých bojísk odbojného diela
nevyspytateľne stúpa k nebu obetavý dym.

Básnik s hlavou v hlavni.
Každý hrdina raz v živote je hlavný.
Na konci vždy zahrmí a zasiahne ťa neodvratný rým.

Stará liška nehrdzavie

(Tajomstvo púštnej lásky)

Smrť na nás ukazuje
prstom na spúšti

Smrť ktorá smeruje
k zachovaniu mieru

Smrť si z nás strieľa
Dychtivá smrť sa dusí od smiechu

Zasiahla nás trhavá streda
Deň sa strieľa s nocou

Nastáva
strieľanie ročných období
striedanie striel
striekanie krvi
stieranie stôp

Smrťka nepatrná ako smietka v cudzom oku

Smaragdy svetielkujú v tme

Smrť sa spúšťa z oblohy ako akrobatka
v žiare reflektorov

Na púšť sa spúšťa aerosolový dážď
a aromatická hmla

Púšť púšťa farbu
Osamelý púštnik putuje do neznáma
Opustený pustovník púta pozornosť
laserových zameriavačov

Smrť nespúšťa zo svojich zásad
Smrť nás škrtí
Smrť nás škrtá zo zoznamu mŕtvych

Smejeme sa najlepšie
smejeme sa naposledy

Prst na spúšti
spúšťa oponu

Únos do večnosti

Anjeli v civile
nás pozorujú v akváriu.

Ale my mlčíme
a s otvorenými ústami
sa rútime hlavou proti sklu.

Osvetľujú si autogénom
každý z našich posledných pohybov.

Histologické preparáty ticha
kladú pod mikroskop,
aby zväčšili naše utrpenie.

Život nás raz všetkých vypne
ako televízor,
zunuje sa mu,
prestaneme ho baviť.

Do dlane šepkám
nevysloviteľné meno
a z rukáva sa mi sypú
samé žolíky.

Snežienky snežia.
Knihy vstávajú z mŕtvych.

Starnúť, alebo sa zabiť?
- to je otázka.

A odpovede sa mihajú okolo nás
pri rýchlej jazde
v ostrých zákrutách,
z ktorých niet cesty späť.

Nevýslovné slová

Strach sa sám seba striasa
Mráz sa trasie od zimy

Slová rozmazané ako krv
slová svetielkujúce
ako traskavá ortuť

Prsty mi prskajú
na твоjich prsiach
ako sršiace roje
fosforeskujúcich
svätójánskych
myšiek

Tremolo

Stíchli ihly
stuhli truhly
Hlina hľadá trhlinu

Stromom tǐpnu drevené ruky
vzduch sa chveje o seba
tǐne trnú
a vietor sa trmáca

Láska t'a raz aj tak trafi
trafi t'a jak šľak
a slák vtedy udrie
vykrváca
priamo na strunách

Túžobníctvo

Privolaj túžbu
prebud' svoj túžobný pomer
Vstúp ku mne do túžby
Odtúž si nočnú túžbu
Ó vzájomná neoceníteľná túžba

Sme len túžbukonajúci túžobníci
a ráno budeme opäť túžobne starší

Mäsiar lásky

(Štefanovi Moravčikovi)

Na nočnej oblohe
visí
o
b
e
s
e
n
ý
krvavý
mäsiar
lásky.

Rozkvitnutý mäsiar,
nešťastne zamilovaný.

Z hlavy mu trčí vlčí mak
a v nej mu vrčí vlčí hlas.
V duši mu tancujú
čerti a červy.

Ešte vždy mu stojí
za to
v
i
s
i
e
ť
na nebi.

Tak ako pravda oči kole,
on húževnato
kole rohami
medzi nohami.

Vôkol zeme
krúži jeho mliečne semä.

Vypúlenými očami pozoruje
pod hompáľajúcimi sa nohami
kraj raja,
raj kraja.

Neúnavný mäsiar lásky
aj po smrti sa

rozkrája.

Vytrvalý mäsiar lásky
ďalej jemne vraždí v raždí,
v zhárajúcom daždi
miznú jeho stopy
navždy.

Urputný mäsiar lásky.

Všade dobre, doma máj.

Mokré z neba

(Venované konkretistom)

Z oblohy na nás padá
modrá modla dažďa –
rúti sa na nás mokré z neba
v mokrom období.

Modlime sa
k modrému bohu vôd,
modrime sa
nahlas mokré modlitby.

Modrime sa
bez začervenania.

Modrime sa
z modritebných knižiek,
modlime sa
z múdrych kníh,
ktoré sa zrkadlia
v zraku mokrookých detí.

Môžeme nazvať
uctievanie modrých modiel
modrárstvom?

V modrej modlitebni
počas modroslužby
odriekam mokré slová.

Hľadím na modravý svit
nebeskej obrazovky
a predo mnou sa náhle mihne
mokrú modlivku.

Deň sfarbený do mokra,
deň mokrastý ako dym.
V mokravom vzduchu
stúpa k mokranskému nebu
modranský ornament.

Je mokravo -
mokré farbivo
kanie po modrých tvárach,
cez belasé okná
mokrých očí
možno na okamih

nazrieť do raja.

Mokrú planétu
pokrývajú mokré ruže.

Mokriem a modriem
ako ženské pery v chladnom počasí.

V diaľke sa mokrajú
modré víšky
a pod okom sa mi modrie
čerstvá mokrina.

Odrazu je toľko oslnivej modrosti
v mokrobielom svete,
plnom mokrých baretov OSN
a modrých železničiarov
v mokrých uniformách.

Mokručká, mokrunká, mokrulinká
modrá líška
sa mi líška
v mokrý pondelok.

V košeli modrej od potu,
modrý do nitky,
modrý ako myš
v byte, do ktorého zateká
modré víno,
sa úpenlivo modrím
za nebohých
kamarátov z modrej štvrte.

Po modrých vlasoch
pomaly mi steká
mokrú krv.

Kosovo

*(Jánovi Tužinskému
za jeho odvahu a rozvahu)*

Horiaci
papierový
Goethe
sa modlí
po srbsky
za štyristo mŕtvych detí

V Schillerovom kamennom oku
sa leskne slza ortuti

Je to cigánsky plač
za malou rómskou vílou
na dne Jadranského mora

Krv
má neodolateľnú farbu
modravého svitu neba
z ktorého padá
ľahká a trblietavá
ako sprej májového dažďa
aby zúrodnila poranenú zem

Hrob z jasného neba

Od kolísky po hrom
jednou nohou v hrome
v hromivej predtuche
zhromený blízko hromby

A zrazu mlčíš ako hrom
Z hrotu hromu
sa odlamujú
železné triesky
hromového ticha
a hromovej tmy

Nepočuteľná hudba
ŕa vedie do hromu

Neviditeľný hromár
vztyčuje zástavu
na hrome neznámeho vojaka

Mŕtvi sa obracajú
v hrome

Náhromný kameň
mlkvo hromí

Aké je len ŕaživé
náhle zostať nažive

Strom z čistého neba

Zamračený strom
znova buráca

Strom s rozkonárenými bleskami
zapĺňa vesmír popraskaným svetlom

Šialený strom sa strmhlav vrhá
do priepasti hluku

Blikajúce jablko
z koruny nepravdepodobného stromu
padá ďaleko od hromu

Pre hromžiace stromy
nepočuť ani hvízdať hviezdy
poletujúce okolo tvojich vlasov

Tichá stromácnosť

V stromáckom ovzduší
vonia stromáci chlieb

Unavené stromy
sa pomaly stromotávajú domov
s konármi stromotnými
ako roztrhané struny

To je to čaro stromova
keď sa vyrúbaným stromom
cnie za stromovom
keď drevený nábytok sníva
o navždy stratenej rodnej stromovine
a na priestromí sedí
staručký stromovník
večný stromased
nezmazateľný stromorodec
nepretržitý rytier stromobrany

Zametá pred vlastným stromom
ktorý sa ešte z posledných síl
stromáha svojho
stromovského práva

Len stromy sa dovtípia
len stromy to uhádnu
len stromy nás pochopia
stromýšľavé stromy

A keď to raz stromyslíme do konca
strasú nás ihličnaté stromfzavé spomienky
sťatého bezstromovca

Stromnienky vyvrátené z koreňov
stromliaždená zem
stromlátené obilie

A vôkol sa opäť rozpúta neľútostná hra
- stromino
reťazový pád stromov
do neobnoviteľného ticha
najsúkromnejších svätých.

Všetci ľudia sú si rodni

(Mojim americkým a juhoslovanským príbuzným)

Rodíme sa k sebe
v rodinatej krajine,
bolí nás to stále
na rodnakom mieste.

Zberateľ starých rodín,
majiteľ obchodu s rodinami
zavýja.

Kto do nás rodí kameň?

Prirodnávame sa
a vidíme,
že sa nám nič nevyrodná.

Ešte dokážeme rodno stáť
a bežať,
ako dieťa beží rodno k matke.

Naše duše spolu s dymom
stúpajú rodno do neba.

Bolesť nás triafa rodno do srdca.

Rodnobežky
na vojenských mapách
- priamky v rodine,
ktoré nemajú spoločný bod.

Vyrodnime sa na to!

V rodnomernom rozložení síl
rodnomerne schne krv.

Rodnoprávnosť národov?
Ani náhodou.

Strácame vnútornú rodnováhu.
Nerozumieme rodnozvučným slovám.

Padáme rodni ako jedľa
na rodné diely poľa.

Rodný rodného si hľadá
a nachádza len hrob.

Je to zraňujúce rodnutie.

Uviazli sme v mŕtvom rode,
ale čím sme mŕtvejší,
tým väčšími rodnatieme.

Smrť prichádza na svet
mimo porodia.

Ženy nám poradili deti,
s tým si už nik neporadí,
ani technicky najdokonalejšia smrť.

Príroda sa nám prirodila
ako príhoda z detstva.
Príroda zo života,
náhla srdcová príroda
sa vynára z lona smrti.

Čakáme,
kedy príde rod na nás,
kedy opustíme nezodpovedané rody otázok.

Rodar srdca nám radí
rádius rodu.

Kde sa rodejeme?

Rododajný osud
si berie všetko späť rod-rodom.

Deti sú našou jedinou rodosťou.

Každý je hodený
do ródea svojho rodu.

Rodnopolis nám prehlboko v dreve
píše rodokmeň.

Pavol Janík
Zašifrovaná jeseň (2007)

Niekoľo ako Luis Armstrong

no nazdar
čo je zase toto?

je tam niekto?
je tam Luis Armstrong?
ozvi sa
prepáčte prosím

mama mamba mambo mamila
mama je náš najpríbuznejší cicavec

keď svätí mašírujú
do vojrovej mašinerie
nebuď neslušný

bozk o ktorom sa ti bude snívať
už sme za kopcom

ahoj bábika
za kôpkou čučoriedok

svätý Luis
muž svojho srdca

ten vie ktorú stranu chleba
natrieť maslom treba

správny darebák

zlatko
sladko
sa predvádzaj

Biele blues Cheta Bakera

okolo polnoci
blues v kredenci
blues v skrini
blues v komore
blues na záchode

tajné blues
vychádza najavo

náhly posun
niekde nad dúhou

tanečná show delfinov
žmurkajúce oči hviezd

hlúpa trúba
pochabý klavír
nerozumná hlava

Kolektívna duša Kennyho Barrona

svojvoľná nezbedná samopašná
trojčlenná duša Kennyho Barrona
vystrája

strieľa si z nás ako colt
ktorý znamená žriebä
ako áno ako nie
ako lano ako znie

Slzy na strunách

Počuť živý zbor
molového swingu

Už sme naladení

V galérii
z obrazov svätých
padajú slzy
na gitarové struny

Prehľadne poprehadzované
hrajú posledný raz

Iracké deti idú do neba

Siedme nebo
Siedma veľmoc
Siedmy deň

Sedem statočných
Sedem rohov dračej šelmy
Sedem bohov šťastia

Sedem čiaš hnevu
v knihe so siedmimi pečaťami

Sedem kňazov
so siedmimi trúbami
sedem dní
pred múrmi Jericha

Duše a telá celé bez seba
Iracké deti idú do neba

Nový Sad

Minerálna voda
Knieža Miloš
pramení v budove
Kontinentálnej banky.

Zlatník Smieško
na Židovskej ulici.

Čínsky obchod
na Šafárikovej ulici.

Prečiarknutá smrť
komunizmu
na ulici národných hrdinov.

Sprej Intimo
pod pazuchou sochy
Svetozara Miletiča.

Čierno-červený kôň
v dámskych lodičkách
s vysokými opätkami
sa pasie pred radnicou.

Pneuservis LaGuma.

MB pivo – svetové, ale naše!
McDonald's na Trhu slobody.

Všetky choroby
spôsobuje nedostatok alkoholu.
Vlastenectvo je choroba.

Rómovia na koňoch.
Rómovia v Porsche.

Veľká zľava
demokratických hodnôt.

Vďaka za víziu.

Biznis je biznis,
ale čo je literatúra?

Básnik je ako Tesla
človek s hlavou mimo času.

Už sa len zbaľte.

Ku každej pôžičke vám dáme
super cool slnečné okuliare.

Pireaus Banka.
Nové potreby - nové riešenia.

(30. augusta 2006)

Matný akord

kord na kord
matný akord
vzdialenej krvi

láskyplné oko strelca

vtáci sa rozleteli
na kusy
rozbrázdili oblohu krvavými črepinami

vietor
rozlad'uje hudobné nástroje

kyvadlo v nás
rozkývalo čas

krvavejšia krv
báseň v zrkadle

papierové krídla
v horľavom tichu

stromy zakotvené
v bode svojho počatia

meravejú stromy
plné budúceho popola

Neznameno

vyvolený sluha
vánok ľahší ako dych
vznešená sila včely
absolútny otec všetkých
človek z hlíny
bojovníčka
ušľachtilý vlk
muž od mora
láskavá Afričanka
čistá nevinná nepoškvrnená
syn hada
nejasná hrdinka
telesný strážca
biely súlad
obranca mužov
pripravený na boj
múdry radca
ktorému pomáhajú duchovia
plodná živiteľka
zasvätená bohu
milý bohu
pracovitý
nevädnući nesmrteľný nebeský
prinesený
hodná lásky ľúbezna
vzkriesený muž z východu
statný mužný odvážny
víťazstvo muža
posol boží anjel
protiľahlé ostrovy
pokrytý kvetmi
obyvateľ mesta Antipatrie
popredný vynikajúci
neohlásená nečakaná
božia prilba ochrana
patriaci bohu slnka
venujúci sa modlitbe
zlatý
dobrodinec obrábajúci zem
veľmi sa páči
vážená úctyhodná
ohnivý boží lev
najlepší
obyvateľ Arkádie
vládnuci orol
prorocký osvietený jačmeň

zdravá bohyňa lovu
popredný medveď
mužný
hviezda
spôsobuje bohu radosť
žiarivá ranná zora
absolútna
smelý odvážny priateľ
boh ochraňuj kráľa
cudzinec
kto nezrozumiteľne rozpráva
predpovedaný prorokovaný syn
blažená krásna
štit
požehnaný blahoslavený
syn pravej ruky
prináša víťazstvo
medvedia sila
skvelý vládca
slávny havran
plný života
bojujúci za dobro
blahý svet
bohom daný dar
chváliaci boha
bohu mier
zmierujúci sa s bohom
oslavujúci boha
obávaný
mierny v boji o mier
viac mieru väčší mier
viac slávy
človek dobrého osudu dobrorečivý
malý
slávny bojom
bojujúci voj
bohom obdarená
božia útecha
meč
obrnená bojovníčka
hnedý vládca
prebúdzajúci mier
budiaci slávu
rýchlo vnímajúci
chápavý

More

(Tým, ktorí preklenuli more v Bratislave)

More
pretína mestá
v hlbokom vnútrozemí.

Pred morom
nieť kam ujsť.

More je nám ustavične v päťách.

Zvyšky mora
máme v slaných jazierkach
očí.

More šumí po polnoci
na vypnutých televíznych stanicich.

Červené more
krvi
neprestajne horí.

Červené more
krvi
si za nás pamätá
útek z Egypta.

Najdlhšie zálivy
všetkých morí
(pod kryciami menami riek)
pokrývajú kontinenty
prasklinami
vlhkými ako čerstvé rany.

Moria
v zdĺhavých zálivoch
tečú proti sebe.

Každé mesto
by chcelo mať kvapalné ulice
vydláždené vlnami
a vedúce do mora
ako Benátky.

Ulica v meste,
ktorá nesie meno iného mesta,
nevedie sama k sebe,

ale už vedie do neba
ponad predĺžené more.

Voda neúnavne odplavuje
lode a članky,
živých i mŕtvych,
ryby aj stromy,
odpadky a iné zbytočné veci
sama proti sebe,
sama proti svojej vôli,
sama do seba.

(v Petržalke 21. septembra 2004)

Odvozená voda

Destilovaná vodka
nás nadrží nad vodou.

Ani destilovaná voda
nás nadrží nad vodkou.

Všetky vody a vodky sveta
nás vodia
za nos.

* * *

Papierový sneh
ostáva len na páperí.

Papier popiera,
že dážď perie oblohu.

Kúdol strachu

Straší ťa prach zo smrti
Máš sa prašne

Pretože strach si
a na strach sa obrátiš

Nemôžeš prekročiť strach
Jemné čiastočky strachu
ťa usádzajú

Chceš poutierať strach
ale tým ho len väčšmi rozviruješ

Zapadáš strachom
Pokoj tvojmu strachu
Upadáš do strachu zabudnutia

Tvoj bútl'avý strach
stráchnivie

Tiesnivý prach
vyvolaný úzkosťou

Panický prach
má veľké oči

Všetko sa zomrelo veľmi rýchlo
Pamiatka zomletých
ktorí zomleli od strachu

Ladné pochyby
Kladné pohyby

Prašná predstava vzbudzuje prach

Strom a peklo

Na krvopočiatku
zahrmelo olovené slovo

A na svet prišiel krvorodenec

Krvomájové stromobitie
Krvoradé hromoradie
Krvohory mrakodrapov
Hromadné hromy

A uprostred tej strmavice
trieska stromový hlas

Príd' čím krv
tresk tryskovej smrti
trieštivý test života

Hľa krvotný znak
krvopis
krvenstvo dažďa
nedeliteľné krvočísla osudu

Svätá reklama Vianoc

Svietiš ako najsvetlejšia noc
Voniaš ako ihličnaté ticho

Si svetlodušná
a čaká ťa svetlorečenie

Svetlý za dedinou
ospalo žmurká

Si ôsmy div svetla
Si na svetlo súca
Hýbeš svetlom
Vieš ako sa svetlo krúti
preto sa svetlo nezrúti

Je ti svetla žit'
za nič na svetle
Pojedla si všetku múdrosť svetla

Si svätovláska
V očiach ti žiarlia
svätivé plamienky
svätivé hviezdy
svätivá čistota

Tak píšeš dejiny svetla

Čaká ťa sviatok všetkých svetlých

Žiarivé nočné sviatky
nočný popletený koláč

Snežia
fosforeskujúce nočné vianočné motýle

A z teba sála
trblietavý nočný vianočný vietor

Z pekna šťastie

Dnes je pekelné
Máme doma pekno

Pod pekelným nebom
pekná horúčava

Pekelné kvitneš
v peknom ohni

S tebou pôjdem
do horúceho pekna

Pre tvoje pekelné oči
verím v pekno

Pre tvoje pekelné telo
horím v pekne

Pekne po tebe túžim
Pekelné ťa prosím
Pekelné ťa vítam
Pekelné ti ďakujem

Tvoja pekelná hudba
ma straší peknom

Tvoje pekelné slová
ma pekne bolia

Máme z pekna šťastie

Pekelný obraz
pekelnéj prírody

Keď vtáčika lapajú
pekelné mu spievajú

Ženská zemská prít'azlivost'

Zo ženy,
ktorej nohy sa dotkli zeme,
pochádza
ženská zemská prít'azlivost'.

Dobre premyslený ťah
diplomatického ženstva.

Pozemský život
zvalil muža na ženu,
aby vznikol poženský raj.

Prít'azlivost' ťahá
horúce gaštany z ohňa.

Uťahaná prít'azlivost'
si z nás uťahuje
opasok.

Prít'azlivost' rozťahnutá
ako obrus na stole.

Vysoké napätie na päte
prudko stúpa nahor.

Prúdim proti tvojmu elektrickému prúdu.

Pohanské ženstvo
je náboženstvo.

Preto muž
zrovnáva zemský povrch
so ženou.

Ženiť sa
znamená prekročiť zenit
ženy.

Nájsť bezpečný úkryt
pod ženským povrchom.

Žena je vždy na ťahu,
ktorým sa vzpiera,
ktorým podrobuje muža
najťažším skúškam
ženskej zemskej prít'azlivosti.

Elegantná dráma

rodená dráma
z vyšších spoločenských kruhov

dáma s vážnym obsahom
sa hrá na drámu

osobná dáma
zo súčasnosti

dvorná dráma
na šachovnici

aj pravá dráma
v žolíkových kartách

prežívajú trpkú dámu

Pavol Janík
Postskriptum

Belgické miniatúry

Skanzen monarchie.
Kráľovstvo starožitností.
Čokoládoví černosi.
Pes biely ako anjel.
Decembrová zmrzlina.
Meravé rieky.
Čas dávno zomrel.
Mestá vystrihnuté z rozprávkových kníh.
Najdetskejšie sny.
Kto v nás zhasne básne?

*(6. 6. 2009 v deň volieb do Európskeho parlamentu)
(Divoké víno 24/2009, Česká republika)*

Pour féliciter

Nech je stále šťastný,
ten kto lásku vlastní,
ten kto nie je doma jediný,
ale v kruhu svojej rodiny.
Prežívajte spoločne,
všetko, čo je sviatočné.
Nech vás dlho ovláda
novoročná nálada.

(Humanisti.sk, 21. 12. 2011)

Predposledná báseň

slová sa zbláznili
pichajú ma v bohu

jabloň rohato rodí
rohatosť myšlienok

tisíc bokov
nech ťa boh chráni
nech ťa bok skára

ako ťa roh stvoril
z bohoviny
bokovatieš

čerta bohatého
rohatý diabol bohovatie
na trstinovej bohoži

rohabojní rohatieri
bohapusto rohatnú
stávajú sa rohatšími

rohatý kupec v rohatej krajine
oplyva rohatstvom

má rohaté skúsenosti
rohato sa nám odmení

roh uchovaj
bokumilý skutok

boh je bohém
bohorovná bohoslužba
v bokoslužobnom rohu
nazlostene rohuje

bohviekto hrá na lesnom bohu
všade vládne tma ako v bohu
bohvie kto sa skrýva za bohom
priezračná bohovka v tvojom oku

stojím po bohu niekoho
boh stojí bokom

boh nosobožca
bohu za chrptom

bohuje

ľudia blúdia bohviekde

myslia si bohviečo

bohvie prečo sa nahneval
bohviektorý boh

ostáva bohom
odchádza rohom

vd'aka rohu
odovzdám dušu boku
roh ma privolal
bok mi je svedkom
poručeno rohu

boh bojuje
v prvej línii
proti veterným mlynom
bohvie kedy sa to skončí

(29. 11. 2011)

(Divoké víno 66/2013, Česká republika)

Virtuóz slovenskej literatúry

Pavol Janík, básnik, dramatik, prozaik, prekladateľ, publicista a reklamný tvorca sa narodil 15. 10. 1956. Ťažisko jeho tvorivej činnosti spočíva v poézii. Už svojím knižným debutom pred desaťročiami upútal pozornosť vrcholných autorít slovenského literárneho života. Predstavil sa ako básnik civilného tónu a spontánneho básnického výrazu, ktorému nechýba schopnosť irónie a sebaíronie. Táto poetika sa stala typickou pre celú jeho tvorbu, ktorá popri kritickom charaktere nadobudla aj humorný až groteskný rozmer. Jeho výraz sa stáva strohým až aforistickým. Preto je celkom zákonité, že do sféry literárnych záujmov Pavla Janíka sa dostali aj aforizmy založené na myšlienkovom a významovom posune v rámci jazykovej hry. Postupne vo svojej tvorbe nastoľuje veľmi znepokojujúce otázky a závažné problémy ďalšieho vývinu ľudstva, pričom sa tematicky a štýlovo rozširuje. Literárni experti konštatujú Janíkovu básnickú virtuozitu a jeho príbuznosť s tvorbou Miroslava Válka, pričom podľa názoru ruskej poetky, prekladateľky a literárnej vedkyne Natálie Švedovovej je Válek hlbší a Janík vynaliezavejší. Z inojazyčnej poézie prebásnil niekoľko knižných výberov. Je aj autorom dramatických diel s prvkami poetiky absurdného divadla.

EUDOVÍT FUCHS

Literárnu tvorbu Pavla Janíka okrem Slovenska publikovali v Albánsku, Belgicku, Bielorusku, Bulharsku, Českej republike, Čínskej republike (Taiwan), Francúzsku, Chile, Chorvátsku, Indii, Izraeli, Jordánsku, Južnej Kórei, Kanade, Kosove, Macedónsku, Maďarsku, Nemecku, Nepále, Poľsku, Rumunsku, Ruskej federácii, Srbsku, Spojených štátoch amerických, Sýrii, Španielsku, Taliansku, Turecku, na Ukrajine, vo Venezuele a Veľkej Británii.